

ΠΑΝΔΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

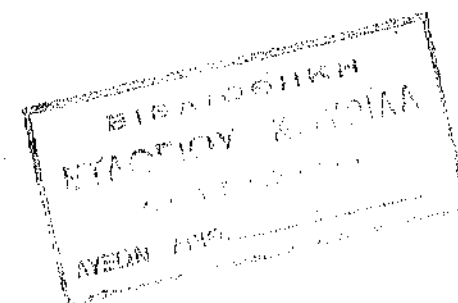
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κλ.

ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΩΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1857 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1858.

ΑΘΗΝΗΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΝΔΡΑΣ.

1858.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 1857.

ΤΟΜΟΣ Η΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 185.

ΒΙΟΣ ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΟΣ,

ΥΠΟ Α. ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΟΥ.

—•••••

Ο ἀπαράμιλλος οὗτος βίος τοῦ Ἀνακρέοντος ἐγράφη πρὸ 40 ἐτῶν ὑπὸ τοῦ πρυτάνεως τῶν παρ' ἡμῖν φιλολόγων, Ἀνδρέου τοῦ Μουστοξυδοῦ, ὅστις ἀπὸ νεαρῆς ἔτι τῆς ἡλικίας πᾶσαν καταβάλλων σπουδὴν ὑπὲρ τῆς εὐκλείας τοῦ Ἑλληνικοῦ ὄνοματός, καὶ τὸ χαίτερον γένος ἐτίμησε καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν φιλολογίαν τῶν Ἑλλῶν ἐπιεικέτως διὰ πολυειδῶν καὶ ἀξιολόγων ἔργων, ἐν οἷς θείον οὐκ εὐκατεφρόνητον κατέχουσιν αἱ ἐν τῷ Ἑλληνισμῷ καὶ ἀλλοδαποῦ βιογραφίαι, μέλιτα δὲ ἡ ἴδιον ὑφ' ἡμῶν μεταφραζομένη τοῦ Ἀνακρέοντος. Τὸ μικρὸν ἀλλὰ σπουδαῖον τοῦτο τὸνμα τοῦ χαίτερου συμπολίτου, ἀγνωστον ἴσως τοῖς πλείστοις τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων φιλολόγων ἕνεκα βιβλίου καὶ τῆς σπάνιως, εἰς ἣν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περιπίπτουσι τὰ τοιαῦτα σπουδαῖα συγγράμματα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν περὶ τῆς Ἱταλικῆς ἀμεριμνήσιας τῆς παρούσης γενεᾶς, ἀναγκαῖον ἐνομίσασαν νὰ μεταφράσωμεν, ἵνα καὶ ὑπὸ τῶν ἁμαρτανῶν δευτέρως ἐκτιμηθῇ ἔργον πρὸς τὸ Ἱταλῶν οὗτοι ἐκαίνων ἀφαιρέσει. Ἰγένοντο, οὕτως ἐκδόθησαν. Καὶ παραλείπομεν μὲν χάριν βραχυλογίας τῶν τε ἐπισημημένων τούτων ἐκδόσεων τὴν ἀπαρίθησιν καὶ τῶν ἐπαίνων τὴν ἀντιγραφὴν, ὧν εἴς καὶ ὁ τοῦ Θωρακοῦ ἀπαρτίτων ἡμῶς νὰ παραθέσωμεν ἐταῦθα τὴν ἐπίκρισιν ἀνδρὸς λογίου

καὶ ἐνθέρμου ζῴου τοῦ τῆς πατρίδος δόξης, Ὁ Καθηγητὴς Διμήτριος Τυπάλδος, ὁ Κεφάλην, ἐν τινι σημειώσει τῆς πρὸς τὸν Μουστοξυδὸν αὐτὸν ἰσημεριῶσε Ἱταλικῆς μεταφραστῆς τοῦ Ἰσουλίου (Istoria della Letterat. Grossa T. II, L. I, p. 217), συμπληρῶν τὰ ὑπὸ τοῦ Πρώσου φιλολόγου λεγόμενα περὶ τοῦ Ἀνακρέοντος, ὡς ἴσως ἀποφάνεται καὶ περὶ τῆς ἀνά χειρας βιογραφίας.

Ἡ Ἀθήναος λέγει δὲ Κηραλλέων ὁ Ποντικὸς ἔγραψε τὸν βίον τοῦ Ἀνακρέοντος, εἴτε ὑπὸ τοῦ χρόνου Ἀρπαγέντα, ἢ ὑπὸ τῆς Ἰσουλίου καὶ τοῦ κρηνοῦ βιβλιοθήκης τινος καλυπτόμενον. Ἡ ἀπόδειξις ἡμῶς αὐτῆ, εἰ καὶ βραχυτάτη, ἤστων ἐπισημνῆ καὶ καταταί μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Μουστοξυδοῦ συγγραφιστῶν βιογραφίαν. Πολλοὶ τῶν νεωτέρων, ὧν τὰ δόγματα παρὰ τρέχοντες ἀναφέρονται ἐν Ἀσχηματῶν καὶ τὴν ἀσχημῶν, τοσούτων περὶ τοῦ Ἀνακρέοντος ἰσχυροῦ ἔχουσιν, ὡς οὐδὲν κατὰ τὸ φανταστικὸν περιπέλον εἰσέπειτο. Ἄλλ' ἔλθωμεν εἰς τὸ μέσον ὁ Μουστοξυδὸς, καὶ ὑπὸ τῆς ἀρχινοίας αὐτοῦ καὶ τῆς παλαιολογίας καθοδηγούμενος, κατέδειξε εἰς ἃ ὑπέπεισαν πολυειδῆ ἀποηγήματα οἱ πρὸ αὐτοῦ καὶ εὐφραστάτας μὲν παρατηρήσεις ἐπέτεγγεν εἰς τὰ μετὰ τὸν ἐνδοκίμου κεφάλαια τοῦ βίου τοῦ Ἀνακρέοντος, τὰ δ' ἐπιχειρηματὰ του ἐπέτεγγεν τῆ αὐθεντίας τῶν διασημωτέρων συγγραφέων· μετὰ σφῆς δὲ περιειρήσε· ἐπέτεγγεν κατὰ δόξαν περὶ τοῦ μελωδοῦ τούτου ἐγράψαν, ἐπέτεγγεν τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τοῦ ψεύδους, προσέθηκεν ἔτι ἄλλοι παραλείπων, καὶ ἐπέτεγγεν ἐπισημνῆ τὴν ἀφήγησιν τοῦ δι' ἐλλειπῶν παραθέσεων πρὸς πλείονα αἰετοῦ τοῦ ἀντικειμένου, διαφώτισεν· οὐδ' ἐπισημνῆ ἐπέτεγγεν τοῦ ἀποκαλύψαι ἐν εὐθέτη χρόνῳ τὴν ἐπίσημνῆν του πρὸς

την πατρίδα, pro qua, λέγει ὁ Τούλλιος, quis bonus dubitari potestum oportere, si ei sit profuturus. Τί δὲ ἔπαυεν περὶ τοῦ ἔργου, δι' ὃ ὁ Μένου τοξόδου ἐπέθηκε τὰς ἰδέας του; Φαίνεται ὅτι καὶ Χάριτες ἐξορίσθησαν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς χάριτος, ἐκείθεν ἐπὶ τοῦ καλέμου τοῦ συγγραφῆς τοῦτου, ὅστις, εἰ καὶ ξένος εἰς τὸ ἠραιότερον τῶν Ἰταλῶν ἰδιώμα, οὐκ ἔχοιτο ἔργον ἰταλικώτατα. Ὁ μεταφραστὴς Ἐν Κερύρα.

Δ. ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ Δ.

Ὁ Ἀνακρέων πατρίδα μὲν ἔσχε τὴν Τέων, παρθαλάσιον τῆς Ἰωνίας πόλιν. Μήτηρ δ' αὐτῷ ἡ Δίετις, πλὴν περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς ἀπέδουσαν οἱ συγγραφεῖς· διότι οἱ μὲν τὸν Σκυθῆνον, οἱ δὲ τὸν Περθῆνιον, οὗτοι τὸν Εὐμήλον καὶ ἕτεροι τὸν Ἀριστόκριτον προσνέμουσιν αὐτῷ γεννήτορα (1). Τοσαύτης λοιπὸν καὶ τοιαύτης οὐσίας τῆς ἀδεοδιότητος, ἐὰν θεμιτὸν ἦτο ἡ ἀνάγκη νὰ κοσμήσωμεν τὴν γένεσιν τῶν ἐν τοῖς γράμμασιν ἐνδοξοτέρων ἡρώων δι' αὐτῶν ἐκείνων τῶν μυθοποιημάτων, δι' ὧν καὶ σεβασμιώτεροι καθίστανται οἱ τῶν πόλεων ἰδρυταὶ καὶ ἀρχηγοὶ, ἠθέλωμεν εἰπεῖν ὅτι ὁ Ἀνακρέων ἐγεννήθη μὲν ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς μούσης Ἐρατοῦς, ἐξεστράφη δὲ καὶ ἠυξήθη ὑπὸ τοῦ Διονυσίου καὶ τῶν Χαρίτων.

Τῇ εὐφύῳ κατὰ τινὰς συνεδύατο καὶ τὴν εὐγένειαν, συγγενῆς ὦν τοῦ Σόλωνος, ὅστις ἀπὸ Κόδρου τοῦ βασιλέως κατήγετο. Ἀλλ' οὕτως ἀποφαινόμενοι, ἠθέλωμεν ἀπερισκεπτικῶς ἐνοστερισθῆ τὴν ὑπὸ τῆς Δασιέρου μὲν ἡδὴ προθεθεῖσαν γνώμην, ἀσπασθεῖσαν δὲ, πλὴν τοῦ Βαύλου (2), ὑπ' ἀπάντων, ὅσοι ἄχρι τοῦδε ἐπραγματεύθησαν περὶ τοῦ Ἀνακρέωντος. Καὶ ἀληθῶς μὲν ὁ Σωκράτης, εἰς τὸν περὶ ἐγγραμμάτιος διάλογον, ἐπαινῶν τὸν Χαρμίδην, νέου εὐειδέστατον καὶ αἰδέημονα, λέγει πρὸς τοὺς ἄλλους τάδε· ἦτε γὰρ πατὴρ ὑμῶν οἰκία ἡ Κριτίου τοῦ Δρωπίδου καὶ ὑπὸ Ἀνακρέωντος, καὶ ὑπὸ Σόλωνος, καὶ ὑπ' ἄλλων πολλῶν ποιητῶν ἐγκεκομιμαμένη ἡ πολυμαθὴς ὁμῶς γυνή, τὸ χωρίον τοῦτο εἰς τὴν ἐαυτῆς φωνὴν μετανεγκοῦσα, οὕδ' ὅπως παραμορφοῦ τὴν ἔνοιαν αὐτοῦ· «*Ida eodé de vobis pater vobis descendez avec Critias, de l'ancienne famille de Dripidas, d'Anacréon et de Solon, qui s'est toujours distinguée des autres, etc*» (3). Ἀλλ' ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐν τῷ κειμένῳ Κριτίας δὲν εἶναι, ὡς ὑπὸ τῶν μεταγλωττίσεων τῆς Δασιέρου καὶ τοῦ Σωκράτους ἐπαγόμενοι ἠθέλωμεν πιστεῦσαι, ὁ ἐν τῷ διαλόγῳ ἑλλὸν υἱὸς τοῦ Καλλιμαχίου καὶ ἐξ ἀδελφῶν τοῦ Χαρμίδου, ἀλλ' ἄλλος τις προγενέστερος, κάμπιος δὲ ἀμφοτέρων καὶ γεννηθεὶς ἀπὸ τοῦ Δρωπίδου, οὗτινος ἡ οἰκία, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ φιλοσόφου, ὡς διαφέρουσα κάλλει τε καὶ ἀρετῇ καὶ τῇ ἄλλῃ λεγομένῃ εὐδαμονίᾳ, καὶ ὑπὸ Ἀνακρέωντος καὶ ὑπὸ Σόλωνος καὶ ὑπ' ἄλλων πολλῶν ποιητῶν ἐνεκομιμαμένη.

Οὐδὲν ἦτον καὶ ὁ Βαρνήσιος αὐτῆς, μπιαιοπονοῦν (1) Ἀριστοτ. ἀδέσποτον, Ἐρμῆν ἐπαρῆντα ἐν Τιβόρει, Σουίδα γλωσ. ἑρμ. Ἀνακρέων. (2) Ἀεζὼν ἑρμ. Ἀνακρέων. (3) Vie d'Anacréon.

ὅπως ἀποδείξῃ τὸν Ἀνακρέωντα καὶ εὐγενῆ καὶ ἐξ ἀρχαίου καὶ βασιλικῆς αἵματος, πειράται νὰ καταστήσῃ ἀξιοπίστον τὴν μεθερμηνεύσιν τῆς Δασιέρου, σφοδρατέρως δὲ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Κόδρου κατέλαβον τὰς ἐπιθλασσοειδῆς πόλεις τῆς Ἰωνίας, ὅτι οἱ Τῆσι ἦσαν ἀποικοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Σόλων ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Δρωπίδου, δυνατὸν ἐνόησαν ὅτι διὰ τῆς ἀγγισταίας καὶ διὰ τῶν ἐπαίνων ἐδόξαζεν αὐτῷ τὴν γενεάν (4). Ἀλλὰ πρῶτον μὲν περατήρῳ ὅτι καθυπερὰ καὶ πρόδηλος εἶναι ἡ σημασία, ἣν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς παρέχουσιν αἱ ἀρετὴ μνησθαῖσι λέξεις, οὐδ' ἔχουσι τι ἐν ἐαυταῖς λοζὸν καὶ σκοτεινόν. Εἶτα δὲ τῆς ἀπὸ τοῦ Σόλωνος τῷ Χαρμίδῃ περιερχομένης εὐγενείας ἦρθη μικρὸν πρόσθεν ὁ Σωκράτης· ἐν τῷ λοιπῶν δὲν ἔχει ἐνταῦθα τὰ αὐτὰ εἰς μίαν ἡ ἀποφανθῆ. Ἀλλ' ἐκ τῆς τούτου, ἐὰν οὐχὶ εἰς τοὺς ἐπαίνους ἀλλ' εἰς τὴν ὁμαιμίαν ὁ λόγος ἀφορᾷ, διατὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀνακρέωντος τίθεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τῶν δύο ἀδελφῶν, διατὶ ὁ Σόλων δὲν ἔχει τὴν πρώτην θέσιν, διατὶ μόνον ὡς ποιητῆς μνημονεύεται ἑδῶ, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς νομοθέτης καὶ διοικητῆς τῆς ἐαυτοῦ πατρίδος, προτερήματα ἄλλως τε ἀξιοληνημένα, καθὼ συνηθίζοντα τὴν κυρίαν καὶ εὐφρανεστέρην τιμὴν τῆς γενεαλογικῆς ἐκείνης σειράς; Καὶ ἐὰν ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς εὐγενείας τῆς καταγωγῆς, τίμη λόγῳ ὁ Κόδρος καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν περικλησῶν αὐτοῦ ἀπογόνων δὲν φέρονται εἰς μέτρον, καὶ πῶς ποτὲ πολλοὶ ποιηταὶ (λέξεις παρασιωπηθεῖσαι ὑπὸ τῆς Δασιέρου), ἠθελον μόνον καὶ διὰ μιᾶς οὕτω ἀναφυῆ ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Χαρμίδου, οὐχὶ δὲ καὶ ἄνδρες ἄλλοι περιβόητοι εἰς τε τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς ἐλευθερίους τέχνας, καὶ εἰς ἔργα πολεμικῆς ἀρετῆς καὶ πολιτικῆς συνέσεως; Ὑπ' ἀπάντων τούτων τῶν λόγων ἀναγκαῖον ἔσται ἢτο νὰ συμπεράνωμεν, εἰ μὴ ἡ γράμματικὴ ἰσχυρὸς ἡμῶν ἐβοήθει, ὅτι ὁ Σωκράτης ἠθέλησε νὰ δηλώσῃ τὴν οἰκίαν τοῦ Κριτίου ὅτι δὲν ἦτο ποταπῆ, ἀνότου καὶ ἐγκωμίων ἠξιώθη παρὰ τῶν ποιητῶν, ἐν οἷς ὁ Ἀνακρέων καὶ ὁ Σόλων, καθὼ καὶ ἐπισημότεροι, ὀνομαστικῶς ἀναφέρονται. Οὐδὲ προδρου τὸ λέγειν ὅτι ὁ Σόλων ἀδελφὸς ἦτο τοῦ Δρωπίδου, δυναμένης τῆς συγγενείας ἀντὶ κωλύματος νὰ χρησιμεύσῃ αὐτῷ ὡς ἰσχυρότερον μάλιστα κέντρον ὅπως ἐκθειασθῆ τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνεψιῦ. Ἀλλὰ τίς βεβαιῶν ὅτι ἀδελφὸς ἦτο τοῦ Δρωπίδου; Ὁ Βαρνήσιος ἀναφέρει τὸν Μεσοβρίσιον, καὶ ὁ Μεσοβρίσιος τὰς αὐθεντίας τοῦ Διογένητος, τοῦ Λιθάνιου καὶ τοῦ Πρωκλου (5). Καὶ βεβαιῶς μὲν ταῦτα οὗτοι ἀποφαίνονται, ἀλλ' οἱ λόγοι αὐτῶν οὐδεμιᾶς ἀξίως προσοχῆς· διότι, ἔνα μὴ ἐνδιακρίψω ἐνταῦθα ἀναπτύσσων ἐμὴν τινὰ εὐκλείην ὅτι ὁ Δρωπίδης ἄλλου Κριτίου ἦτον υἱὸς, οὐχὶ δὲ τοῦ Ἐξήκαστιδου πατρὸς τοῦ Σόλωνος, περατήρῳ ὅτι ὁ Πλάτων, συγγραφεὶς ἐμβριθέστερος καὶ ἀρχαιότερος οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνης οἰκογενείας, καλεῖ τὸν νομοθέτην

(4) Anacréontis Vita. (5) Ἐν Σόλων, κηφ. β'.

τῶν Ἀθηναίων οἰκίαν μὲν καὶ σφόδρα φίλον τοῦ Δρωπίδου, ἀλλ' οὐκ ἀδελφόν. Τί πλέον; Ὅτι ἐν τῷ ὑπ' ἐξέτασιν τεθέντι χωρίῳ ὁ Σόλων, ἐπομένως δὲ καὶ ὁ Ἀνακρέων, παρίστανται ἐν εἰδει αἰνετῶν καὶ διὰ συγγενῶν, δεικνύονται ἐκ τοῦ Τιμαίου ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ, ἐνθα προσεπιφέρεται ὅτι πολυλοχῶ καὶ ἐκείνος ἐν τοῖς στίχοις αὐτοῦ μαρτυρεῖ τὴν πρὸς τὸν Δρωπίδην φιλίαν του. Καὶ μάλιστα δύο τῶν στίχων τούτων, ὅτινας ἀναφέρουσι τὸν Κριτίαν, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ῥητορικῶν διεσώθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους. Εἰ δὲ καὶ τοῦτο μὴ ἀρκεῖ, ἀκρουσθόμεν τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Δισχύλου, ἐξ οὗ μινθάνομεν ὅτι ὁ Ἀνακρέων, μεταβὰς εἰς τὰς Ἀθήνας ἠγάπησε τὸν Κριτίαν (6), καὶ ἐντεύθεν ἔχεται πιθανότητος ὅτι, καθὼ γενναῖος ἐραστῆς καὶ ὡς συνήθως ἐποίησε, κατέθετο καὶ παρέδωκε τὸ ἀξίωμα τοῦ φίλου ὄνομα εἰς τὰ ἴδια ποιήματα. Διόπερ ἔτι εἰς τὴν μούσαν τοῦ Ἀνακρέωντος ἀναπέδωκε κεχαρισμένως τὰ ἴσα ἡ κατωτέρα μούσα τοῦ Κριτίου, ἐξ ἧς δὲ αὐτὴν ὡς τῶν τε συμποσίων οὐρανὸν ἐντρύφημα καὶ τῶν νεανίδων, ἠδυστήριον, ἀθένητον καὶ ἄλυπον, κεκοσμημένην δὲ διὰ πάντων ἐκείνων τῶν προτερημάτων, ἔνα ἀναγινώσκονται εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου καταχωρισθέντας στίχους ἐν τῷ γ' τῶν Δειπνοσοφιστῶν.

Ἀλλ' ἔνα ἀναλάβωμεν ἡδὴ τὸν μίτον τοῦ ἡμετέρου λόγου, ὅτε Ἀρπαγος ὁ στρατηγὸς τοῦ Κόδρου κατὰ τὸ ἔτος γ' τῆς ΝΘ' Ὀλυμπιάδος ἐπένεγκε πόλεμον τοῖς Ἴωσι, μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἐπόρθησε καὶ τὴν πόλιν τῶν Τῆσι, μὴ ἀνεχόμενοι οὗτοι τὴν δουλοσύνην, ἐμβάντες εἰς τὰ πλοῖα, μετέβησαν εἰς τὴν Θράκην καὶ ἐνταῦθα ἐκτίσαν τὴν πόλιν Ἀβδήρα (7). Τοῦ μεγαθύμου δὲ τούτου ἀρχηγῆτος εἰς ἦτο καὶ ὁ Ἀνακρέων, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ Στραβῶνος (8) καὶ τοῦ Σουίδα (9), ἐν καὶ αὐτὸς ἀμαρτάνων, ὡς τὸ εἰσθῆς αὐτῷ, ἀναφέρει εἰς μεταγενέστερον ἐποχὴν τοιαύτην ἐξορίαν, καθ' ἣν χρόνον δηλοῖ τὸ βασιλεύοντος τοῦ Δαρείου, οἱ Ἴωνες ὑπὸ Ἰστικίου τοῦ τυράννου τῆς Μιλήτου παρωμαθήσαν εἰς γέννησάν. Καὶ κατὰ τοῦτο, τοῦλάχιστον ἐν μέρει, παρεκλήθησαν αὐτῶν οἱ νεώτεροι αὐτοῦ συναδελφοί, οἱ ἄλλοι συγγραφεῖς τῆς Καθολικῆς Βιογραφίας, αἵτινες, καθὼς πὰς ἐποχὰς συγγέροντες, γράφουσιν ὅτι ὁ ποιητῆς, κατεπεσημένος ὑπὸ τοῦ θυροῦ τῶν ὀπλῶν τοῦ Δαρείου, εἰς Ἀβδήρα κατέφυγε (10). Διάγων λοιπὸν ὁ Ἀνακρέων βίον περιπλανημένον διὰ τὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτα, δὲν παρελίπεν ὁμῶς καὶ αἰκτερῶ τὴν οὐκ οἶδα ἦτοι ἀπαισίαν ἢ ἐνδοξὸν τύχην τῆς ἐαυτοῦ πατρίδος. Τοῦτο τοῦλάχιστον παρμαίνομαι ἐξ ἐκείνου τοῦ λεγόμενου του.

« Πάλαι πρὸτῆ ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι. » Αἰετὶ δὲ τῶν στίχων τούτου, ὅστις ἀπολούθως μετε-

(6) Εἰς τὸν 128 στίχον τοῦ Προμπίδου. (7) Ἡερμ. Βιβλ. κ'. (8) Βιβλ. 14'. (9) Ἡερμ. Βιβλ. κ'. (10) Ἡερμ. Α η ε ρ θ ο η.

τράπη εἰς παρομίαν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἐμφαίνουσαν ἀπαντας τοὺς ἀπὸ ἀμασίας καὶ κραταιᾶς εἰς ἀσθενῆ καὶ ἀνδραποδωδῆ μεταπεπρωμένους κατὰστασιν (11), ἠθέλησε νὰ δηλώσῃ ὅτι οἱ ἄλλοτε πρὸς τοὺς Λυδοὺς ἐπὶ ἐνδοξα ἔτη πολέμησαντες Μιλήσιοι, συμφορὰς δὲ τὰς μεγίστας παθόντες καὶ κρατήσαντες τῆς εἰρήνης, οὐδενὸς ἄλλου λαοῦ συνεπιλατρήσαντες αὐτοῖς τὸν πόλεμον, πλὴν τῶν Χίων, ἐκλιτισθέντες ἔπειτα εἰς ἀκολασίαν, μόνον οὗτοι, ὅτε οἱ Ἴωνες ὁμοθυμαδὸν ἀπερῆσαν ἢ ἀντισταθῆσι τῷ Κόδρῳ, αἰσχυρῶς εἰς αὐτὸν ὑπετάγησαν λόγῳ συμμάχων.

Εἰ δὲ ὁ Ἀνακρέων πολὺν χρόνον ἔμεινεν ἐν Ἀβδήροις ὑπ' οὐδενὸς εἰρηται. Καὶ ὁμῶς ὁ Βαρνήσιος ἀξίως ὅτι ἡ ἀποικία τῶν Τῆσι ἐδῶθη εὐθὺς ὑπὸ τῶν Θρακῶν, καὶ ὅτι νέοι πολλοὶ καὶ ἀνδρείοτατοι ὑπὲρ τῆς δευτέρας αὐτῶν πατρίδος ἐκπερῆσαι ἀγωνιζόμενοι, ἀπόλοντο, ὧν καὶ ὁ Τιμόκριτος καὶ ὁ Ἀγάθων καὶ ὁ Ἀριστοκλείδης, στενοὶ φίλοις δεσμοῖς μετὰ τοῦ Ἀνακρέωντος συνηνωμένοι καὶ ὑπ' αὐτοῦ δι' ἰδικιῶν ἐπιγραμματίων εἰσέτι νῦν ἀπομνηστικῶν δοξασθέντες. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τοῖς ἐπιγράμμασιν ἡ πατὴρ τοῦ Τιμοκρίτου καὶ τοῦ Ἀριστοκλείδους δὲν μνημονεύεται, οὐδὲ τοῦ αὐτοῦ Τιμοκρίτου ἢ τοῦ Ἀγάθωνος κρυψαὶ φίλος ὁ ποιητῆς, τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ Βαρνήσιου φέρονται ἀνεβλάσως ἀληθῶς, καθὼς ἀνευ βάσεως ἐπίσης πρὸς ἡμᾶς ὅτι ἡ Τῆσι τῶν Ἀβδήρων, κομισάμενοι εἰς ἀλεῖν νίκην, μείζονα ἀνεκτήσαντο τὴν ὑπόληψιν παρὰ τοῖς φιλοπολεμῶσι αὐτῶν ἡμέροις, διὸ καὶ συνομαλογηθεῖσας μικρὰς καὶ διαρκεῖς εἰρήνας, ὁ Ἀνακρέων ἀπέλαυσε τῶν ἀπ' αὐτῆς εὐεργειῶν καὶ τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ δαίμονος αὐτοῦ εἰς τὰς μούσας ἐσχολάζε καὶ τοῦ ἔρωτα. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου παραφέρει τὴν φθὴν, ἐν ἣ ὁ ποιητῆς διὰ χαριστάς τῆς ἀλλαγῆς πρῶτον ὑπὸ τὴν μορφήν Πύλλου, ἦτις ἀφηνάξουσα σμικρὰ ἀπόδρομος εἰς τοὺς λειμῶνας, ὑπεροπτικῶς τινα γέννησα τῆς Θράκης λοζὸν ὁμῶς βλέπουσαν καὶ ἀνηλεῶς ἀέπτου φέγουσαν αὐτόν. Καὶ ἀγνοῶ μὲν διότι παραμορφοῦσιν ἔχον, φερόμενον ὑπὸ τοῦ Λογγίνου ὡς παράδειγμα ἔργου καὶ μὲν ὑπερκεινῶτος, ἀλλὰ γογιμον.

« Οὐκέτι Θρηάκις ἐπιστρέφομαι » (12). Ἀλλὰ πὰς τις βεβαιῶς καθορᾷ τὸ ἀνίσχυρον τοῦ τοιαύτου ἐπιχειρήματος καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῆ τι βέβαιον καὶ ὀρισμένον. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ὁ Ἀνακρέων δὲν διέτριψεν ἐπὶ μακρὸν εἰς Ἀβδήρα, ἀπῆλθε δὲ ἴσως ἐκεῖθεν ὅτε καὶ ἄλλοι ἐξ ἐκείνων τῶν ἐξοριστῶν, ὑπὸ πόθου καὶ στοργῆς καταληφθέντες τῆς προτέρας πατρίδος κατῆλθον εἰς αὐτήν. Καὶ τῷ ὄντι βλέπομεν αὐτῶν φίλον καὶ οἰκίον τοῦ Πολυκράτους, τοῦ τυράννου ἐκείνου τῆς Σάμου, οὗτινος τὸ ὄνομα ἀνά τε τὴν Ἰωνίαν ἐρῶς ἔλετο καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, καὶ ὅτι τινὲς τὰ πάντα ἐχώρουν εὐτυχῶς. Ἀγνοῶ ὅπόθεν τινὲς ἐξ ἧ-

(11) Ζηνοβ. παρομ. (12) Περὶ ἔργου, κηφ. ΔΔ'.

γαγον ότι ο τύραννος διά βασιλικῶν δυνάτεων καὶ πρὸς ἀμφοτέρους ἀξίων, προσεκάλει παρ' ἐκυτῶ τὸν ποιητὴν, πέμπων ἐπιστολάς καὶ δῶρα, ἢ ὅτι οὗτος ἐναντιούμενος μὲν κατ' ἀρχάς, ἐνικήθη δὲ μὴ ἐπειτα ὑπὸ τῶν δεήσεων καὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ Πολυκράτους (13). Διότι λίαν ἀξιοσώστατος δὲν ὑπάρχουσι αἱ ἀρεταὶ τοῦ Πολυκράτους, καθὼ μετὰ δόλου καὶ αἵματος καταπατήσαντος τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκυτοῦ πατρίδος, καὶ ἔνα μόνος ἔχη τὸ κράτος, ἐξελάσαντος μὲν τὸν Συλοσῶντα, ἀποκτείναντος δὲ τὸν Παντάγειον, ἀμφοτέρους ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Πιθάνον ἴσμεν ὅτι ὁ Ἀνακρέων, ἐκδοτός εἰς βίον εὐφρόσυνον καὶ θυμῆρη, εὐχαρίστως ἔδραμε πρὸς ἄνδρα, ὅστις Ἴων ἦτο καὶ περιφανὴς διὰ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν τέχνην, πρόθυμος γὰρ ὑπερετῆ τοὺς φίλους, ἀδρός, κομψός, μεγαλοπρεπής, πᾶν δὲ τὸ σπάνιον ἀρετέρου ἐπεθύμει, καὶ οὐ μὴν διὰ θαυμάσιων ἀμοιβῶν προσεκάλει τοὺς ἐξοχωτέρους τεχνίτας, ἀλλὰ καὶ μεγάλην σπουδὴν κατέβαλλε συλλέγειν βιβλία καὶ ἐνασχολούμενος περὶ τὰ ὠραία γράμματα (14). Ἀναγκάτως δὲ πρὸς τούτοις οἱ Σάμιοι καὶ οἱ Ἰῆσιοι ὤφειλον ἕνεκα τῆς γειτνιασεως νὰ ἦναι πρὸς ἀλλήλους συνδεδεμένοι διὰ φιλίας καὶ ξενίας, μέγα δὲ τότε ἐν τῇ χάρῃ αὐτῶν ἤμαζον αἱ τέχναι καὶ ζωγραφίαι καὶ φλεγμαίων ἦτο ὁ ἔρωσ πρὸς τὰς σπουδὰς. Διὸ καὶ ὁ Ἀνακρέων, γνωστός ἦδη ἐπὶ τῇ ποιητικῇ αὐτοῦ δεινότητι, ἐντιμον ὑποδοχὴν ἠδυνήθη γὰρ ἐλπίσῃ οὐ μόνον παρὰ τοῦ δεσπότη ἀλλὰ καὶ παρὰ πάντων τῶν κατοίκων τῆς νήσου ἐκείνης, ἐν ᾗ ἐπὶ πολλὸν χρόνον οἱ στίχοι τοῦ

« μουσογενεὺς καὶ μονοπάτορος Ὀμήρου »

ὡς ἐκείνος χαρίεντως αὐτὸν ἀποκαλεῖ, ἤδοντο ἐν τῇ ἐορτῇ τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπὸ τῶν παιδῶν, καὶ ἔνθα ὁ ποιητὴς ἐκείνος διαμείνας, τοσοῦτου ἔτυχε θαυμασμοῦ, ὥστε καὶ οἱ κεραμεῖς αὐτοί, ἀκούσαντες ὅτι ἦτο σοφός, προσεκαλέσαντο αὐτὸν καὶ ἐκέλευον νὰ ἀδῆ, λέγοντες ὅτι ἤθελον δῶσθαι ἐκ τῶν κεράμων καὶ ὅ, τι ἄλλο ἂν ἔχωσι (15).

Διηγοῦνται ὅτι μικρὸν μετὰ τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ ὁ Ἀνακρέων ἔλαβε παρὰ τοῦ Πολυκράτους δωρεάν πέντε τάλαντα, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ κοιμηθῆ ἐπὶ δύο ὄλοκλήρους νύκτας, ἀπέδωκεν αὐτὰ, λέγων ὅτι ἐμίσει δῶρον, ὅπερ ἐγένετο αὐτῷ αἰτία τοιαύτης ἀνησυχίας (16). Ἀλλ' ἡ Δαΐσιερος ἴσμεν ἀντιτείνει ὅτι τοῦτο δὲν ἔγχεται πιθανότητος, διότι οὐτε τὸ ποσὸν ἦτο σημαντικόν, οὔτε ἀνὴρ γεγραμμένος ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν ἡγεμόνων καὶ ποσαῦτα ὑπ' αὐτῶν εὐεργετηθεὶς, ὤφειλε νὰ εὖρη αὐτὸ ὑπέρογκον, ἢ ν' ἀδμονῆ μὴ εἰδῶς ὅπως διαθέσῃ αὐτοῦ, καὶ ὅτι μάλιστα ἐκ τῶν ὧδων αὐτοῦ δεικνύεται ἐλευθέριος, ἀπειθής καὶ δαπανηρός. Ἀλλὰ πρὸς ταῦτα ἀπαντῶ ὅτι αἱ γνώματεύσεις αὐτῆς αὐταὶ εἶναι ποσαῦτα ἀντιφάσεις. Διότι παρὰ τίσι ποτὲ ἡγεμό-

(13) Βαρυκίου καὶ Μονινοῦ Δεκλαρροντίου, Ψε δ' Α. παρτέον.
 (14) Ἰόν. βιβλ. Α', καὶ ΙΑ'.
 (15) Ἡρόδ. Β. Ὀμήρ.
 (16) Στρεβ. Ἀνθολ. λ. 91.

σιν ἔζησε προλαβόντως ὁ Ἀνακρέων; Εἰς τί ὄφισται ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ; Εἰς στεφάνους ἐπὶ κελύφης, εἰς ἀρμονίας φωνῶν καὶ ὀργάνων, εἰς κύλικας ἐπεσταμμένους οἴνου. Ὅτι μάλιστα πανταχῇ τῶν ὧδων ἐκδηλοῖ τὴν πρὸς τὸν πλοῦτον περιφρονησίν του. Καὶ ἀληθῶς ὅτε μὲν λέγει:

« Οὐ μοι μέλει τὰ Γύγως τοῦ Σαρδίων ἀνακτος. οὐδ' εἰλέ πῶ με ζήλος οὐδὲ φθονέω τυράννοις. »

Εἶτα δὲ ἀναφωνεῖ:

« Ὅταν ὁ Πάχχος εἰσέλθῃ, εὐδουσι αἱ μέριμνα· δοκῶν δ' ἔχειν τὰ Κροίσου πατῶ ἅπαντα θυμῷ. »

Καὶ ἀκολούθως ποιεῖται τὰς δε τὰς ἀράς:

« Ἀπόλοιτο πρῶτος αὐτός ὁ τὸν ἀργυρον φιλήσας· διὰ τοῦτον οὐκ ἀδελφός διὰ τοῦτον οὐ τοκῆς· πόλεμοι, φόνος δὲ αὐτόν. »

Τὸ εὐγενὲς δὲ καὶ τὸ ἀφιλοκερδὲς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τίτι ἀφελεστέρη μαρτυρία ἤθελε τις δυνάσθαι ἀποδείξει ἐκείνης, ἢν αὐτῆς οὗτος παρέχει ἐν τῇ κριτικῇ τῶν ὧδων, ἐνθα φιλοσοφῶν εἰδὲ πως ἐκφράζεται:

« Ὁ πλοῦτος εἶγε χρυσοῦ τὸ ζῆν παρεῖχε ὀνητοῖς, ἐκατέρου φυλάσσω, ἔν' ἂν θανεῖν ἐπέλωθῃ, λάθῃ τι καὶ παρελθῃ· εἰ δ' οὐν μὴ τὸ πρὶκταίαι τὸ ζῆν ἐνεσσι ὀνητοῖς, τί καὶ μάτην στενάζω; τί καὶ γόους προπέμπω; θανεῖν γὰρ εἰ πέπρωται, τί χρυσοῦ ὠφελεῖ με; »

Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐξίσου ἀληθὲς δὲν εἶναι ὅτι, καθὼ γνώματεύει ἡ Δαΐσιερος, πέντε τάλαντα ἤθελον εἶσθαι ὀλίγη καὶ εὐκαταφρόνητος ποσότης, διότι ὡς τῶν λοιπῶν ἀπάντων πραγμάτων ἡ διατίμησις ἐπὶ τῶν χρημάτων προσδιορίζεται, οὕτω καὶ τὰ χρήματα κατὰ τὰ ἄλλα μετροῦνται. Διὸ καὶ παραδείγματά τινα βούλομαι νὰ παραθέσω ἐνταῦθα. Κλεισθένης ὁ τύραννος τῶν Σικυωνίων ἐποίησατο κήρυγμα ἐν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσιν, ὅστις ἐκρινεν αὐτὸν ἄξιον γὰρ γένῃ γαμβρός αὐτοῦ νὰ παρουσιασθῆ εἰς Σικυόνα· ὅσοι δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἀρετῇ ἢ ἐπὶ τῷ μεγαλείῳ τῆς πατρίδος μέγα περὶ αὐτῶν ἐφρόνου, ἦλθον μνηστήρες. Καὶ ὁ Κλεισθένης, ἀφ' οὗ ἐπὶ ἐν ἔτος κατέσχευεν αὐτοὺς παρ' αὐτῷ, πάντων δὲ διεπειράθη τήν τε ἀνδραγαθίαν καὶ τὴν τόλμην καὶ τὴν ἀγωγὴν καὶ τὰ ἦθη, ἔδωκε τὴν παιδᾶ αὐτοῦ Ἀγαρίστην Μεγακλεῖ τῷ Ἀλκιμαίῳ, πρὸς τοὺς λοιποὺς δὲ, ὅσοι ἀπελάσθησαν τούτου τοῦ γάμου, καθὼ καταδεχθέντας νὰ τῷ αἰτήσωσι τὴν θυγατέρα καὶ ἀποδημήσαντας ἐξ οἴκου, ἔδωκεν αὐτοῦ τάλαντον ἀργυρίου ἐκάστῳ. Ἀλλ' ἔνα λάβωμεν τὰς

ἀποδείξεις ἐκ τοῦ ἐγγυτέρω, ἀμμοκῆδην τὸν ἱατρὸν ἀνδρα Κροτωνιάτην καὶ μεγίστου ὀνόματος ἐν τῇ ἰδίᾳ τέχνῃ, ἐμισθώσαντο τὸ δεύτερον ἔτος οἱ Αἰγνίται ἀντὶ τάλαντου, εἶτα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντὶ ἑκατὸν μνῶν, καὶ τέλος αὐτὸς ὁ Πολυκράτης ἀντὶ δύο τάλαντων. Καὶ ὁ Μαιάνδριος, πρὸς ἂν ἐν Σάμῳ μετὰ τὸν Πολυκράτην περιήλθεν ἡ ἀρχή, θέλων νὰ πείσῃ τοὺς συμπολίτας του εἰς τὴν ἰσονομίαν καὶ ν' ἀποδώσῃ αὐτοῖς τὴν ἐλευθερίαν, ἀνταξίαν ἀμοιβῆν ἤτησατο ἐξ τάλαντα (17). Ἀλλ' ἐπανερχόμενοι ἐπὶ τὰ ἡμέτερα, ἐν πλούσιος ἦναι ὁ ἔχων τὰ ἀρκούντα, βραδίως ἠδύνατο νὰ νομιζῇ ἑαυτὸν πλοῦσιον ὁ Ἀνακρέων, πρὸς ἂν, πεποιθὸς περὶ τῆς ἀβεβηχότητος τοῦ αἵριον, τὸ σήμερον μόνον ἐμελεν. Εὐχαριστούμενος λοιπὸν εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὰ δῶρα τοῦ προσφίλου αὐτῷ Ἀπόλλωνος, μόνον δὲ ἀπαιτῶν ὥστε ὁ κισσὸς καὶ τὰ ῥόδα νὰ τῷ στέφωσι τὴν κεφαλὴν, δὲν ἐφρόνησε τὸ χρυσοῦν τοῦ βασιλέως διάδῃμα. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, ἥτις δὲν ἐγίνωσκε τὸν φόνον καὶ ἔφευγε τὰ κωφὰ βίλη φιλολοιδόρου γλώσσης (18), ἠδυνήθη οὕτω νὰ διατηρηθῆ καὶ ἐλευθέρῳ μεταξὺ τῶν αὐλικῶν τοῦ Πολυκράτους καὶ ἡσυχος, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ταραχῶν τῆς αὐλῆς, οὐδ' εἰς ἄλλην προσέβλεψε βελτίονα ἀμοιβῆν, πλην ἢ νὰ μετᾶσθαι τῶν ἀθῶνων καὶ ἐπεράστων ἐκείνων ἡδονῶν, ὅσαι συνήθως μετριάζουσι τὴν ἐξοχὴν μὲν, ἀλλ' ἐνοχλητικὴν τῶν ἡγεμόνων θέσιν. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐγὼ φαντάζομαι τὸν ἀγαθὸν Ἀνακρέοντα, τέρποντα διὰ τοῦ ἄσματος τὰ συμπόσια, τοὺς δὲ συνδαιτημόνας ἀσπρητημένους μὲν τὸ πρῶτον ἀπὸ τῶν χειλέων του, εἶτα δὲ χαρμωσύνως ἐπαναλαμβάνοντας τὰς ἡδύτητας αὐτοῦ ὧδῆς, καὶ αὐτὸν δεχόμενον διὰ χειρὸς τοῦ Πολυκράτους τὸ μόνον ὑπ' αὐτοῦ τηρούμενον δῶρον, δέπας πλήρης οἴνου κατ' ἐξοχὴν καλοῦ, ἂν ὁ εὐδαίμων δεσπότης ἐκομίζετο ἐκ τῶν νήσων καὶ τῆς πέριξ στερεῆς, διότι ἡ Σάμος, εἰ καὶ γόνιμος εἰς τὰ λοιπὰ, ἔστερεῖτο δὲ μὴ οἴνου. Καὶ ἂν ἐκ τῶν ἐφθαρμένων λειψάνων λόγου τινός τοῦ ἡμερίου δυνατὸν νὰ ἐξελθῆ διήγησις πλήρης καὶ βεβαία, καθὼ καὶ ἐπραξεν ὁ ἐκδοτής καὶ λατῖνος αὐτοῦ μεταφραστής, ὅχι μὲν ὁ Ἀνακρέων εἰς Σάμον αὐθορμήτως ἐπορεύθη ἦτοι ἕνεκα ἐλπίδων κέρθους, ἢ πρὸς ἀπλήν μόνον τέρψιν (19), ἀλλ' ἀπαναντίας ἔχε τότε ὁ Πολυκράτης υἱόν, ὅστις μέγιστον ἔχων πόνον τῶν μουσικῶν καὶ τῶν ἀσμάτων τοῦ Ἀνακρέοντος, ἰκέταυσε τὸν πατέρα ὅπως τὸν συνδράμῃ εἰς τοιαύτην σπουδῇ. Διὸ καὶ ὁ Πολυκράτης μετεπέμψατο τὸν ποιητὴν ἐνδίδων δὲ οὗτος εἰς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς, ἐδίδαξε τὸν νεανίαν τὰς αὐτὰς ἐκείνας μαθήσεις, ἐν αἷς ἀναγινώσκωμεν καὶ παρ' Ὀμήρῳ ὅτι ἐπαιδεύθη ὁ Ἀχιλλεύς ὑπὸ τοῦ Φοῖβου.

Ἐὰν δὲ τοῦτο ἦναι ἀληθές, λίαν δικαίως ἔρα ὁ Πολυκράτης διὰ τιμῆς ἔσχε τὸν Ἀνακρέοντα. Καὶ ἐγκρατῆς ὦν ἐπὶ τούτοις τῶν ἀρίστων μαθησέων,

πολλὸν ἔχαιρεν εἰς τὴν Ἰῆσον ποιήσιν (20). οὐδ' ἐπὶ βραχὺ, ὡς ἐκ τοῦ Στράβωνος καὶ Μαξίμου τοῦ Τυρίου προκύπτει, διηγουμένου μὲν τοῦ πρώτου ὅτι ὁ Ἀνακρέων συνεβίωσε τῷ ἡγεμόνι, καὶ δὴ καὶ ὅτι πᾶσα ἡ ποιήσις πλήρης ἐστὶ τῆς περὶ αὐτοῦ μνήμης (21), τοῦ δὲ δευτέρου ὅτι ἡμέρωσαν αὐτὸν πρὸς τοὺς Σάμιους, κεράσας, οὕτως εἰπεῖν, τῇ τυραννίᾳ τὸν ἔρωτα τοῦ Σμερδίου, τὴν κόμην τοῦ Κλεοβούλου, τὸ κάλλος τοῦ Βαθύλλου καὶ τὴν Ἰωνικὴν ὠδὴν (22).

Ἦτο δὲ ὁ Σμερδίας παῖς περιφανοῦς καὶ δυνάως βασιλικῆς ἀραιοτήτος, ὅραξ τὸ γένος καὶ λίαν προσβλήης τῷ Πολυκράτῃ, δωρεάν αὐτὸν λαβόντι παρ' ἑαυτοῦ ἑλλήνων. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀνακρέων αὐτοῦ ἠγάθη· οὕτω δὲ ὁ παῖς παρ' ἐκείνου μὲν χρυσὸν καὶ ἀργυρον, παρὰ τοῦτου δὲ ἄσματα καὶ ἐπαίνους ἀπελάμβανεν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ φιλία εἶναι πρᾶγμα ἐλεύθερον καὶ γενναῖον, οὐδ' ἀπὸ φόβου γενναῖα ἢ ἀνάγκης τινός, ὁ νεανίας ἔσπεψε τὴν ψυχὴν εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ ποιητοῦ μᾶλλον ἢ τοῦ βασιλέως· σερνωδὸς δὲ ἠσπάζετο τὸν Ἀνακρέοντα, ἐρωτᾶ τῆς ψυχῆς ἀλλ' οὐ τοῦ σώματος. Διὸ καὶ ὁ Πολυκράτης ζήλοτυπήσας ἀπέκειρε τὸν παῖδα τῆς μικρᾶς καὶ ὠραιοτάτης αὐτοῦ κόμης, ἐκείνον μὲν ἀσχιώνων, τὸν δὲ Ἀνακρέοντα νομιζῶν ὅτι ἤθελε λυπήσθαι. Ἀλλ' οὗτος οὐ εἰδὼς, κατὰ τὸ ῥητὸν ἐκείνου τοῦ Ὀμήρου, ὅτι ὁσάκις ὁ βασιλεὺς γολοθῆ πρὸς τοὺς κατωτέρους, ἂν καὶ καταπέσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸν χόλον, ὑπακρῦπτει ὅμως ἐν αὐτῷ τὸν κότον, μέχρις οὐ τὸν ἐκτελέσῃ, ἠνέχθη σωφρόνως τὴν προσβολὴν, ἐν δὲ τῇ ποιήσῃ ἀντὶ τοῦ νὰ αἰτιασθῆ τὸν Πολυκράτην, μετήνεγκε τὸ ἐγγλεμα εἰς αὐτὸ τὸ μαϊράκιον, οἷον ἐπὶ τὸ γλῆμα καὶ ἀμυθίας ὀπισθασμένον, κατὰ τοῦ λαμπροτέρου τῆς κελύφης τοῦ στολισμοῦ (23). Ἀλλὰ τῆς ὧδῆς ταύτης μόνον λειψύνα περιεσώθησαν ἄχρις ἡμῶν. Πολλὰ ὅμως ἦναι καὶ μῆλα, ἢ πᾶσας τῆς λοιπᾶς ὑπερτεροῦσα κατὰ τὸν ἀριμόν τῶν στίχων, ἐπαινοῦσιν ἐπὶ Βαθυκλήν τὴν Σάμιον, ἢ, καθὼς χαρίεντως ἀποκαλεῖ αὐτὸν ὁ ποιητὴς, Βάθυλλον, τὸν πάσης καρδίας κρητοῦντα καὶ τύραννον. Πρὸς αὐτὴν πέμπει ἐπιστολάς διὰ τῆς μύρων πνεύσεως περισσεύσας αὐτὸν ὀρεῖ κατὰ τὰ ὑπόθηρα ὄνειρα· αὐτὸν προσκαλεῖ ἵνα καθεσθῆ παρὰ τῇ σκιᾷ τοῦ πολυφύλλου δένδρου καὶ τὸν μορμυρισμὸν τῆς κειθῶ βροῦστος πηγῆς· αὐτὸν βούλεται νὰ τῷ ἐγγλύψωσιν ἐπὶ τῶν ἀργυρῶν ποτηρίων, πητοῦντα ἡμῶν τῷ Αὐαίῳ καὶ τῷ Ἐρωτῇ τοὺς μελανόχρωτους βότρυας καὶ αὐτοῦ τέλος διὰ ποιήσεως ἐφελκῶν καὶ διαρκεστέρως τῆς ζωγραφίας περιγράφει πᾶσαν κάλλοσὴν τῷ τεχνίτῃ, τελευτῶν δὲ λέγει ὅτι ἐκ τοῦ Φοῖβου ὤφειλε νὰ ποιήσῃ τὸν Βάθυλλον, καὶ τὸν θεὸν ἐκ τοῦ Βαθύλλου νὰ γράψῃ. Οὐδ' ὑπάρχει ἀνευ λόγου ἢ συμβουλή αὐτῇ, διότι τὸν νεανίσκον τοῦτον ἀγαπήσας καὶ ὁ Πολυκράτης ἔστησεν αὐτῷ ἄγαλ-

(17) Ἡρόδ. βιβλ. Β'. Γ'. καὶ ΣΤ'.
 (18) Ἰδὲ γ'.
 (19) Ἀδγ. Α'.
 (20) Αἰλ. Πολ. Ἱστορ. βιβλ. ΙΒ', κηφ. 25. Πικρῶν. βιβλ. Α'.
 (21) Βιβλ. ΙΑ'.
 (22) Ἀδγ. ΙΘ'.
 (23) Αἰλ. Ποικιλ. βιβλ. Θ', κηφ. 4. Στρεβ. Ἀνθολ. Α. ΜΑ'.

μα ενώπιον τῶν ἐν τῷ ναφ' τῆς Σαμίνας Ἦρας βω-
μοῦ καὶ ὑπὸ τὸ σῆμα τοῦ Ἀπόλλωνος (24). Ἀλλ'
ὁ ἔρωσ τοῦ Ἀνακρέοντος πρὸς τὸν Κλεόβουλον, ἐν
ἀληθείᾳ ἢ διήγησι τοῦ Μαξίμου (25), ἔχει μὲρσιμὸν
καὶ οὐκ ἐστὶν ἐπιτομή τοῦ Πανωρίου, ἡ δὲ Σαμίνα
τῆς Μυκάλης, ἐν ᾗ οἱ Ἴωνες ὄλοι συνήρχοντο πρὸς
τὰς τοῦ Ἑλικωνίου Ποσειδῶνος θεοσίας καὶ ἐορτάς, ἐ-
στεφανωμένοι τε καὶ παράφοροι ὑπὸ μέθης, ἀπῆντησε
τροφὸν, καμίζουσαν βρέφος, ἐξ ἀπροσεξίας δὲ ὄθησεν
ἀμφότερους, καὶ ὡς περὶ τοῦτο μὴ ἦρκε ἕβραις ἀπέ-
ρίψε τῆ παιδίῳ. Ἡ γυνὴ ὅμως ἐκείνη οὔτε μέγα
οὔτε σμικρὸν ὠργίσθη, μόνον δὲ ἐκέλευσε τοὺς θεοὺς
ὅπως ὁ αὐτὸς οὗτος ἕβραϊστῆς ἄνθρωπος βιασθῆ ποτε
νὰ ἐπαινέσῃ αὐτὸ δι' ἐπαίνων τραούτων καὶ ἐτι πλειό-
νων ὅσοι τότε ὑπῆρχον οἱ προσδλητικοὶ κατὰ τοῦ βρέ-
φους λόγοι. Βισήμουσε δὲ ὁ θεὸς τὴν ἑστίαν, διότι
τὸ παιδίον ἐκείνο αὐξήθην ἐγένετο Κλεόβουλος ὁ
ὠμωπάτατος, πρὸς δὲ ὁ ποιητὴς ἀντὶ δλίγων ἕβραίων
ἐδώκε δίκην διὰ πολλῶν στίχων. Ἀλλὰ καὶ τούτων
μῶλις τινὰς διεφύλαξεν ἡμῶν Δίων ὁ Χρυσόστο-
μος (26), εἶναι δὲ ἑστίαι τοῦ Ἀνακρέοντος πρὸς Ἡ-
ρωτα τὸν ἀνακτὰ καὶ δαμαστὴν τῶν ἀπάντων, ἵνα
εὐμενῆς προσδεχθῆ τὰς εὐχὰς του, γένῃ δὲ πρὸς
τὸν Κλεόβουλον ἀριστος σύμβουλος. Βρωτικῶς δ'
ἐφέρετο ἀκόμη καὶ πρὸς τινὰ Μεγίσθην (27), ἐν Σά-
μῳ δὲ, ὡς τεκμαίρομαι ἐκ τούτου τοῦ λειψάνου.

« Μεγίσθης δ' ὁ φιλόφρων δέκα δ' ἡμέρας ἐπειδὴ
στεφανοῦται τε λύγῳ, καὶ τρύγα πίνει μελιθεῖον »
διότι, εἰ καὶ ἐκ τῶν κλάδων τούτου τοῦ ἔχμου μόν-
ον εὐτέλῃ πλέγματα καὶ ποταποὶ δεσμοὶ δυνατόν
νὰ κατασκευασθῶσιν, ἔθος ὅμως τῶν Σαμίων ἦτο,
καθ' ὑπαγόρευτον χρησμοῦ, νὰ ἀτέρωσαι δι' αὐτοῦ τὴν
κεφαλήν (28).

Ἀλλ' ὁ Πολυκράτης, ἀφ' οὗ ἐπὶ οὗτω ἔτη ἐκρά-
τησε τῆς Σάμου, ἀπὸ τῆς ΕΒ'. τοῦτέστιν ἀχρὶ τῆς
ΕΔ'. ὀλυμπιάδος, ἐδοκίμασε τέλος τὴν ἀθλητικὴν
τῶν ὄσων προεῖπεν αὐτῷ Ἄμκσις, ὁ τῶν Αἰγυπτίων
βυβλιεύς καὶ φίλος του, ὅτι δηλαδὴ προσφιλεῖς
τοῖς θεοῖς, εἰσὶν ἐκεῖνοι, ὧν ὁ βίος ποικίλλεται ὑπὸ
τῶν δυστοχημάτων, οὐδαὶς δὲ ὁ διαγαλὸν βίον ὀ-
λως εὐτυχῆ ἀπέφυγε τέλος μεγάλῃν τινὰ συμφο-
ρὴν καὶ οὐκ ἐστὶν τινὰ θάνατον. Διότι ἐμπειρῶν εἰς
τὰς ἐνέδρας τοῦ Ὀροῦτου, Πέρσου σατράπῃου τῶν
Σάρδεων, ἦς τις, ἐπιθυμῶν νὰ τὸν ἀπολέσῃ, προσε-
ποιήθη ἐγθρός τοῦ μεγάλου βυβλιεύς, καὶ πρόθυμος
νὰ ἐνοήσῃ διὰ χρημάτων τὸν σκοπὸν του τοῦ ἄρ-
ξαι τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης, ἐπλευσε παρ' αὐτόν, καὶ
εἰς τὴν Μαγνησίαν ἀφικόμενος, ἐθανατώθη κακῶς,
οὔτε ἑαυτοῦ, ἀξίως, οὔτε τῶν ἐκτουθὸ φρονιμάτων,
εἶτα δὲ καὶ ἐπταυρόθη. Εἰς τοσοῦτον δὲ ἀποτρό-
πιον μογερτικὸν ἐπέγηθη ὁ Ὀροῦτης ἦτοι διότι ἐν
πινὶ φιλονεικίᾳ Μιτροδάτης, ὁ ἀρχὼν τοῦ Δασκι-
λείου, ἤλεγξεν αὐτῷ ὅτι δὲν ὄφριε νὰ ἦναι ἐν λό-

(24) Ὀρκα. Ἐπαρ. Δ. Ἀπουλ. Φλωρίδ. βιβλ. Α.
(25) Α. ΙΑ.
(26) Α. Β. περὶ βασιλείας.
(27) Ἀντιστ. Σάμων. Δίον. ἐπιγράμματα.
(28) Ἀδύ. Β. βιβλ. ΙΒ'

γῶ ἀνδρῶν, μὴ δυνάθεις νὰ προσποκίψῃ τοῖς Πέρ-
σαις τὴν νῆσον Σάμον, ἢ διότι, ὡς ἄλλοι λέγουσι,
πέμψαντος αὐτοῦ κήρυκα ὅπως πρᾶγμα τι παρὰ τοῦ
Πολυκράτους, κατακείμενος οὗτος ἐν τῷ ἀνδρείῳ,
πυρόντος καὶ τοῦ Ἀνακρέοντος, ἢ κατὰ τύχην, ἢ
ἐπιτηδὲς πρὸς περιφρόνησιν τοῦ Ὀροῦτου, ἐφ' ὅσῳ
χρόνον ὁ κήρυξ ἐξέτιθετο τὴν ὑπόθεσιν, ἔμεινε πάν-
τοτε ἐπεστραμμένος πρὸς τὸν τοῖχον, οὐδὲ ποσῶς
μετεστράφη ἢ ἀπεκρίθη. Καὶ ἐκ τῶν λόγων τούτων
λοιπὸν τοῦ Προδότου καταφαίνεται ἢ τε μετὰ τοῦ
Πολυκράτους οἰκειότης τοῦ Ἀνακρέοντος, καὶ ἦτι ἐ-
πύχθην ὧν ἐν Σάμῳ τῆ ἐποχῆ τῆς ἐσχάτης ἐκείνης
ταλαιπωρίας ὅθεν ἀντικεινται εἰς τὴν ἀλήθειαν ὁ Βαρ-
νέτιος, καὶ εἰς τὴν ἄλλοις ἀξιοῖ ὅτι, ζῶντος ἐτι τοῦ Πο-
λυκράτους, ἢ τῆ ἀδείᾳ αὐτοῦ ἐπορεύθη εἰς τὰς Ἀθή-
νας. Τεκμαίρονται δὲ τοῦτο κυρίως ἐντεῦθεν, διότι ἢ
Πολυκράτης ἠγάγετο εἰς Μαγνησίαν πολλοὺς τῶν
ἐταρίων, καὶ ῥητῶς τὸν Δημοκρίδην (ἠδύνατο δὲ νὰ
προσθέσῃ καὶ μάντιν τινὰ Ἡλείου), ἐξ ὧν ὅσους
δὲν ἦσαν Σάμιοι κατέσχεν ὁ Ὀροῦτης ἀνδράποδα αὐ-
τοῦ (29). Ἀλλὰ δὲν ἐκπηγάει ἐντεῦθεν ἢ ἀνῆλθε
ἔτι, ἐπειδὴ ἐνερθίμιος μετ' αὐτῶν δὲν ἦτο καὶ ὁ Ἀ-
νακρέων κατέλειπεν ἤδη τὴν Σάμον, τὸ παράδειγμα
δὲ τοῦ Δημοκρίδους δὲν πιθανοποιεῖ τὸν εἰρησμένον,
διότι ἴδιον τῶν ἰατρῶν καὶ ἱερέων εἶναι τὸ παρακα-
λοῦσθαι τοὺς ἡγεμόνας εἰς τὰς περιοδικὰς των. Ἀλλ'
ὅμως φρονῶ ὅτι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πολυκράτους
καὶ ἐκτεθορυβημένης οὐσίας τῆς Σάμου ὑπὸ σάσσεων,
ὁ ποιητὴς ἐνέδωκεν εἰς τὰς προσελήσεις Ἰππάρχου,
τοῦ υἱοῦ τοῦ Παισιστράτου. Οὗτος δὲ ὑπῆρχεν ἀνὴρ
σοφώτατος καὶ ἐπιθυμῶν, καθ' ἑμῆς καὶ ἀγαθὸς ὧν,
ὡς λέγει ὁ Πλάτων, νὰ παιδευσθῆσι καλῶς οἱ συμ-
πολιταὶ του, ἵνα ἀρχὴν ἐπὶ βελτίστον, πολλὰ μὲν
καὶ ἄλλα ἐπραξέ, καὶ δὴ καὶ ἐπ' Ἀνακρέοντα πεν-
τηκόντορον σείλας ἐκόμισεν αὐτόν εἰς τὴν πόλιν (30).
Ἡ Δασκίρος, ὁ Λογγέπετρος καὶ ὁ Λαφύσιος (La-
Fosso) αὐθαρέτως διατείνονται ὅτι ἢ ναὺς ἐπέμψθη
εἰς Γέων, καὶ ὅτι ὁ ποιητὴς δι' ἐπιστολῶν πρού-
τρέπη νὰ διαπλεύσῃ τὸ Αἰγαῖον τούτων δὲ, ὡσανεὶ
αὐτοὶ ἦσαν οἱ γραμματεῖς τοῦ Ἰππάρχου, γνωστο-
ποιούσιν ἡμῖν τὸ ἐμπεριεχόμενον, τὰς ὑποσχέσεις
δηλαδὴ ὅτι ἤθελεν εὐρεῖ ἐν Ἀθήναις ἄνδρα ἱκα-
νοὺς νὰ ἐκτιμῶσι δεόντως τὸ καλὸν καὶ τοὺς ὁμοί-
ους του (31). Ἀλλ' ἢ φημὶ τῆς πόλεως ἐκείνης παν-
ταχόθεν ἤδη διεδίδετο, νομίζω δὲ ὅτι ὁ ποιητὴς
καὶ ἄλλοτε μὲν ἐν αὐτῇ διέτριψεν, ἀλλ' ἰδίως κατὰ
τὴν περιόδον ἐκείνην τῶν χρόνων, ἦτις διέτρεξεν ἀπὸ
τῆς μεταναστεύσεως τῶν Ἰσθίων εἰς Ἀθήνας ἕως τῆς
ἀρχῆς τῆς τυραννίας τοῦ Πολυκράτους. Διότι ἐν ἡ-
γάγησε τὸν Κριτίαν καὶ ἔμνησεν αὐτὸν κοινῆ μετὰ
τοῦ Σόλωνος, ἢ ἐρήθια μὲν τοῦ ἐνὸς ἡκαμάζεν, ὁ θά-
νατος δὲ τοῦ ἑτέρου συνέβη καθ' ὅν καιρὸν ὁ Πείσι-
στρατος εἶχεν ἐτι τὴν διοίκησιν τῶν Ἀθηναίων. Ἐπι-
τούτοις δὲ ὁ ἱμῆριος μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Ἀνακρέων, πρὶν

(29) Ἰππαρ. βιβλ. Γ.
(30) Ἰππαρχου.
(31) Vie d' Anacréon.

ἢ πλεύσῃ εἰς Σάμον, ἔμνησε τὸν Ἐάνθιππον τοῦ Ἀ-
ρίφρονος, ἀνδρα οἰκίας τε καὶ εὐγενείας ἐκ τῶν πρῶ-
τίστων, πατέρα δὲ ἔπειτα γενόμενον τοῦ Περιλήους
καὶ νικητὴν ἐπὶ Μυκάλῃ τῶν στρατηγῶν τοῦ βασι-
λέως (32). Καὶ εἰς τὴν φθῆν, ἐν ἣ ἀπευθύνεται πρὸς
τὸν λογιστὴν τῶν ἐκτουθῶν ἐρωτῶν, βούλεται ὁ ποιη-
τὴς ἵνα τῷ θεῷ πρώτους τοὺς ἐξ Ἀθηναίων. Μάλιστα
δ' ἐπειδὴ αἱ πόλεις τῆς μακκαριωτάτης ἐκείνης Ἑλ-
λάδος ἦσαν συχναί, καὶ ὑπὸ βραχέως μόνον διαστή-
ματος ἑστραῖς ἢ θαλάσσης διεχωρίζοντο, οἰοναί το-
σοῦτοι ναοὶ ταῖς Μούσαις ἀναθεταίμενοι, ἐπεσκέφθη
ἴσως περινοστών τὰς πλειοτέρας. Τοῦθ' ὅπερ καὶ ἀ-
πεικάζει τρόπον τινὰ ἐν τῇ ἀρτίως μνησθείσῃ φθῆν,
ὅτε μνημονεύει τὴν Κόρινθον, τὴν Λέσβον καὶ τὴν
Ῥόδον, ἀν καὶ ἐπὶ τῶν πεπεργῶν τῆς ἐξήμενης φαν-
τασίας παρωθεῖ ἔπειτα τὸν ἐρωτικὸν στοχασμὸν εἰς
χώρας μακρῶνας καὶ βυρβάρους, οἷον παρὰ τοῖς Βα-
κτρίοις, τοῖς Ἰνδοῖς καὶ τοῖς Γαδείρων ἐκτός. Ἀλλ'
ὡς πρὸς τὴν Κόρινθον τοῦλάχιστον δυνάμεθα νὰ τὸ
εἰκάζωμεν ἐκ τοῦ ὅπου οὐκ ἐκείνης ἐπιγραφόμενος
εἰς ἔπαινον τῆς ἵππου ἐκείνης τοῦ Κορινθίου φιλοδῶλα,
ὀνόματι Ἀθήας, ἦτις βραχέως τε ἀξία ἐκρηχθή παρὰ
τῶν Ἡλείων καὶ ἀγάλατος, διότι ἀποβλαύσασα, ἐτι
ἀργομένου τοῦ δρόμου, τὸν ἀναβάτην, ἠκολούθησεν
οὐχ ἦτρον τρέχουσα, στραφείσα δὲ περὶ τὸ τέρμα
καὶ ἀφ' οὗ ἤκουσε τῆς σάλπιγγος ἐπιταχύνασα ἐτι
πλέον τὸν δρόμον καὶ διελευσῶσα ἐπέκεινα τῶν ἀγο-
νοδικῶν, ἔστη, ὡς περὶ ἐγένωσκεν ἑαυτὴν νικήτρι-
αν (33). Καὶ τίς οἶδε μήπως ἐν τῇ Κορινθῷ αὐτῇ,
πόλει πρωτίστη τῶν Δωρικῶν καὶ περιφθμῶ ἐπὶ τοῖς
ἐργοῖς τῆς φιλιππικῆς οὐχ ἦτρον ἢ διὰ τὰς χαρίε-
σας καὶ ἐπεράστους αὐτῆς γυναῖκας, ὁ Ἀνακρέων συν-
έθετο τὴν φθῆν, ἐν ἣ, παραστάς νεανία κροστῆγην,
πυθόναντα τὴν τιμὴν ἐρωτύλου δὲν ἐπώλει, ἐκείνος
δὲ δωριστὶ τῷ ἀποκρίνεται νὰ λάβῃ αὐτὸν ἀνθ' ὅσου
βούλεται.

(*Ἔπεται τὸ τέλος.)

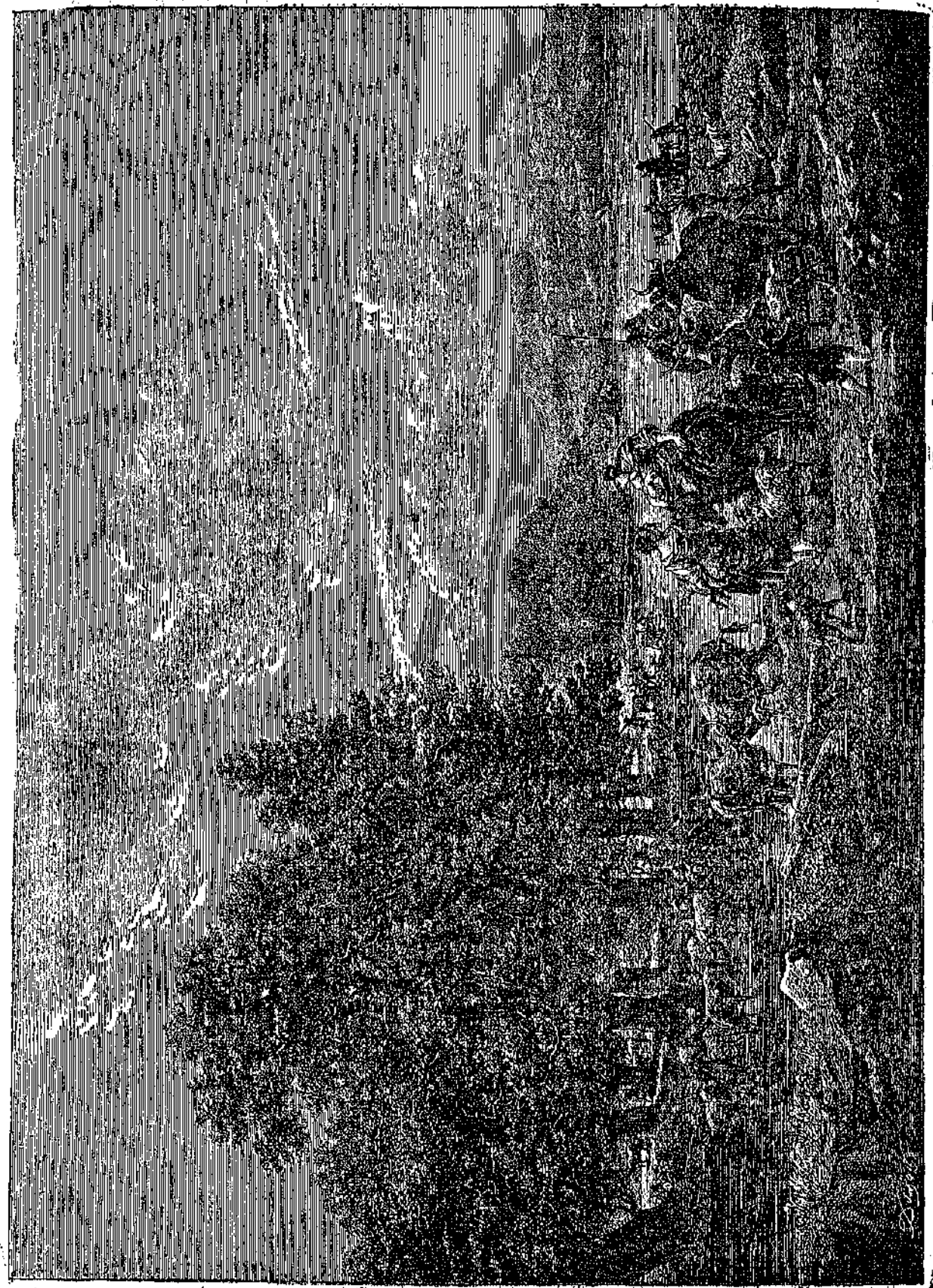
ΤΟ ἘΣΠΕΡΑΣ.

Τῆς παρατιθεμένης εἰκόνας παριστώσῃς τὸ τέλος
τῆς ἡμέρας, ζωγράφος ὑπῆρχεν ὁ ἐν Ὀλλανδίᾳ γεν-
νηθεὶς καὶ ἀκμάσας τὴν ΙΖ' ἐκχονταετηρίδα Νι-
κόλας Βέργεμ. Ὁ περιώνυμος οὗτος ἀριστοτέχνης,
ἦτις μαθητὴς ὧν ὀνομάζετο ἀπλῶς Νικόλαος, ἔ-
πειτα δὲ ἐπεκαλέσθη Βέργεμ, ἦτοι κρύψασα αὐτὸ,
διότι θέλων νὰ σώσῃ παιδίον ἀπὸ τῆς πατρικῆς
ὀργῆς ἐκράξε νὰ τὸ κρύψωσιν, ὑπῆρχεν ἰδίως ἐμπει-
ρος περὶ τὴν γραφὴν τῶν τοποθεσιῶν. Ἐκ τῶν θεύ-
μαστοτέρων δὲ ὑπάρχει ἢ πρόκειμένη, ἦτις ἀπει-

(32) Α. Ε'.
(33) Πωσο. Ἡλ. Β'. 10

κοιλεῖ τὸ ἔσπερας, ὅτε οἱ ἐργάται καὶ τὰ πόλιμα
ἐπανέρχονται εἰς τὰς ἰδίας κατοικίας. Ἡ ἐξαισι-
αὐτῆ ἀπομίμῃσις τῆς φύσεως ἀνευθυμίζει τὴν ἄλ-
λην διὰ στίχων ἐκείνην ὀμίμητον περιγραφὴν τοῦ
ἡμετέρου Βήλαρα.

α' Ὁ ἥλιος βασιλεύει τὸ σκοτὸς ἀρχηναί
καὶ τὸ λαμπρὸ της θῶρι ἢ μέρα ἀποσκολλάνει
Τὰ μαθρα φορεμένη, στήν ὄψι μελαρῆ
σιωπηλῆ διαβαίνει ἢ τύχτα σιγατῆ,
Καὶ τὸ χλωρὸ γιγγάρι μὲ γῶς σκοταδερῶ,
στὸ ἀργυρότου ἄμαξι κινεῖται ὀκνηρῶ.
Ἀναμερᾶν τὰ ζῶα, κορυφάζουν τὰ πουλιά,
πᾶς ἄνθρωπος τραβιέται καὶ παύει ἀπὸ δουλιᾶ.
Νυστάζει ἀποσταμένη ἢ φύση ἢ ζωντανῆ,
τὰ μέλη της συνάξει σ' ἀνάπαψι κοινῆ.
Ὁ ὕπνος τ' ἀλαφρότου φτερὰ κρυφοχτυπάει,
μ' ἀφανισμένα χέρια τὰ βιλέγαρα λουπάει.
Στῆ μίση ἀπὸ τὸ δρόμο ἢ τύχτα περπατάει,
σὲ βάθος ἡσυχίας, καὶ σιωπῆ πατάει.
Καθόλου δὲν γροικεῖται φωνῆ οὐδὲ καμμιᾶ,
τὰ πάντα ἡσυχάζουν, μεγάλη ἐρημιᾶ.
Κρυφὰ κ' ἀργὸς διαβαίνει ἀδιάκοπ' ὁ καιρὸς
καὶ μὲν τὸν συνυθεῖται ὀνειρῶν ὁ χορδός.
Στὸ μέγα τοῦτο βάθος ὁ ἔρωσ ἀντηχάει
ὁ ἔρωτάς μου μόνον καθόλου δὲν σιγάει
Καὶ ἐγὼ μαζὶ μὲ τοῦτον ἀκοίμητος ποινῶ
βογγῶ μαζήτου κ. λ. λ. ἀνῆσυχος θρηνώ.
Ἄρ' ἔρωτα δὲν φτάνουν τῆς μέρας οἱ καθμῶ
τὰ βάσατα κ' οἱ πόνοι, καὶ οἱ ἀναστεναγμοί
Τὴν τύχτα δὲν μ' ἀφήνει κἄν δίχως παραχῆς
τὴν τύχτα χάρισέ μου μικρῆ ἀνακοχῆ.
Ὡ Ἄφροδίτης γέννα παντοῦ ἰπερβολῆ,
κ' σ' εὐνοια κ' ὀργῆ σου ὀρμῆ παραπολλῆ!
Ἡ εἰκὼν τοῦ Βέργεμ. ἦν παραβέτομεν, εἰ καὶ
ἐξυλογραφήθη ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Κ. Περ. Σκιαδο-
πούλου, δὲν καλῶς πρὸ ἐτῶν γινώσκουσιν οἱ ἀναγνώ-
σταί, φέρει ὅμως τὸ ὄνομα τοῦ ἐν Παρισίῳις κατα-
στήματος ἐν ᾗ ἐργάζεσθαι. Ὁ Κ. Σκιαδόπουλος οὐ τι-
νος καὶ ἄλλα ἔργα θέλωμεν δημοσιεύσει, θέλει ἀνα-
τιμῆτως καταστῆ ὁ ἐπιτηδεύων τῶν ἐν Ἑλλάδι
ἐπιστημῶν ζωολογῶν, ἐν οἱ φίλοι τῶν καλῶν
ἐδωκόσωσι νὰ συνδράμωσιν αὐτόν, ἐνδεῆ ὄντα,
ὡς καὶ ἄλλοτε τοὺς παρεκαλέσαμεν, ὅπως παρα-
τείνῃ τὴν ἐν Βιρώπῃ διατριβὴν του.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡ' ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΤΙΜΗΣ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ.

—οοο—

Περὶ τῆς τιμῆς τοῦ χαρτοῦ ἐπὶ Παρισίους.

Τῷ Κ. Ἀμβροσίῳ Φιρμίνῳ Ἀδελφῷ.

Κύριε!

Ἡ σπουδὴ μεθ' ἧς ἐρευνᾶτε πᾶν τὸ περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς τυπογραφίας καὶ τὴν ἐμπορίαν τῶν βιβλίων, καὶ ἧς καὶ ἐκάστην νύκτα τῷ κοινῷ παρέχετε δείγματα, παροτρύνει με ἵνα καταδείξω ὑμῖν μαρτύριον, ὀλίγον ἔτι, ὡς νομίζω, γνωστὸν, καὶ τὰ μάλιστα τῆς προτοχῆς βιβλίων ἀξιῶν. Ἀνεκαλύθησαν τῷ 1836 καὶ κατεχωρήθησαν τῷ 1842 ἔτι ἐν ταῖς Ἑλληστικαῖς ἀρχαῖσιν τοῦ Κ. Ραγκαβῆ (τόμ. ἀ. ἀρ. 56-59), τεμάχια μαρμάρου, ἐπ' ὧν γεγραμμένοι ἦσαν αἱ ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων, τῷ 407 ἔτι π. Χ., γινόμενοι δαπάναι πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ Ἐρεχθείου, ἐνδὲ τῶν τῆν ἀκρόπολιν κοσμοῦντων ἀριστουργημάτων. Ἐπ' ἐνδὲ τῶν τεμαχίων τούτων μνημονεύονται, ἐπὶ τῆς ὀγδόης πρυτανείας, Σανίδες δύο ἐς ἀρ. λόγων ἀ[γ]γράφου· ἔπειτα δὲ, ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, καὶ ταῦτα ἄ—Χάρται ἐαν[θ]θήσαν δύο ἐς ἀ (sic) τὰ ἀντίγραφα ἐνεγράψαμεν. Ἐ—σανίδες τέσσαρες. Καὶ ἐκάστη μὲν σάνη ἐτιμάτο, ὡς βλέπομεν, δραχμῆς (90. ἐκατοστὰ τοῦ ἡμετέρου νομίσματος), ἑκάστου δὲ φύλλον χαρτοῦ, μιᾶς δραχμῆς καὶ δύο ὄβολων (1 φρ. 20 ἑκατ.) Ὁ Κ. Ραγκαβῆς, μετὰ πολλῆς ἀλλοῦς εὐφυΐας καὶ κρίσεως τὴν πολιτικὴν τῆς ἐποχῆς ἐπιγραφὴν, ὑποτιθεῖσιν ὅτι τὰ τοῦ χαρτοῦ φύλλα πρὸς κάλυψιν τῶν σανίδων ἐχρησίμευσαν. Ἀλλὰ πῶς ἠδύνατο νὰ παραλειφθῆ τούτο ἐν ὑπολογισμῷ ἐν ᾧ ἀκριβῶς ἐτημειώθη ἡ χρῆσις ἐκάστου τῶν ἀγορασθέντων; Πιθανώτερον ἄρα ἢ τοῦ μὲν εἰπεῖν βιβλίων ἔστιν, ὅτι τὰ δύο ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας ἀγορασθέντα φύλλα, προωρισμένα ἦσαν πρὸς ἀντιγραφὴν τῶν τῆς ὀγδόης ὑπολογισμῶν, γραφέντων τὸ πρῶτον ἐπὶ τῶν δύο σανίδων, ὧν ἡ τιμὴ ἐν τῷ τῆς πρυτανείας ταύτης γέγραπται ὑπολογισμῷ. Ἡ δὲ λέξις ἀντίγραφα ἢ χρῆται ὁ συντάκτης, πᾶσαν περὶ τούτου αἰρεῖ ἀμφιβολίαν.

Ὅθεν οἱ ἐπίσημοι ὑπολογισμοί, οἳ οἱ Ἕλληνας ἀνεγράψαζ ἐκάλουν, τῶν διὰ τὸ Ἐρεχθεῖον γενομένων δαπανῶν, ἐγγράφησαν πάλαι τριχῆ εἰδὲ πῶς.

Α'. Κατεγράφησαν ἐπὶ ξυλίνων πινάκων, χρησιμευσόντων πιθανῶς ἀντὶ καταστίγους καθημερινοῦ. Ἦξεστι δὲ νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τε πολλῶν ἀλλῶν τεκμηρίων καὶ ἐκ τινος τοῦ Ἀριστοφάνους χαριεντικμοῦ (1), ὅτι οἱ πίνακες οὗτοι ἠλειμμένοι ἦσαν κηρῷ. Ἰσως δὲ καὶ ἐλεάνθησαν μόνον ἵνα ἐπ' αὐτῶν γράψωσι διὰ μέλανος. Σῶζονται τοιαῦτα τεμάχια, ὧν ἐν ἐν τῷ τοῦ Λούδρου αἰγυπτίῳ μουσεῖῳ. Ὁ δὲ σοφὸς μου συνάδελφος Κ. Keinaud ἀνεκώ-

(1) Νεφ. 768.—771.

νωσέ μοι ὅτι καὶ νῦν ἔτι ἐν τοῖς ἀραβικοῖς σχολείοις ξυλίνου; χρώνται πίναξιν, ἐπ' ὧν τὰ τῶν διδασκόμενων μαθημάτων ἀντιγράφονται. Γνωστὸν τέλος, ὅτι τὸ album, ὅπερ οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς καταγραφὴν τῶν χρονικῶν τῶν ἀρχιερέων ἢ τῶν καταλόγων τῶν ἀρχόντων ἐχρῶντο, ἐπίσης ἐκ ξυλίνων συνέκλειτο σανίδων.

Β'. Ἀντεγράφησαν μετὰ ταῦτα ἐπὶ χαρτοῦ (σημειωτέον δ' ἐν παρόδῳ ὅτι τούτῳ ἔστι τὸ ἀρχαιοτάτον τῶν καιμένων ἐν ᾧ ἡ λέξις αὕτη ἀπαντάται), ἧτοι ἀνεκμυθόλω; ἐπὶ παπύρου διότι οὐδαμῶθεν ἐξάγεται ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι τῷ κεντρῷ ἐκείνῳ ἔγραφον ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἦττον βαναύσως παρεσκευασμένων δερμάτων, ὧν τὴν παρ' Ἀσianoῖς χρῆσιν ὁ τε Ἡρόδοτος καὶ ὁ Κτησίπας μαρτυρεῖ· ἄλλως δὲ καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ περιγραμμοῦ χαρτοῦ (charta pergamina) ἐκ τῆς τῶν Ἀττάλων χρονολογεῖται βυσιλείας.

Γ'. Ἀντεγράφησαν δὲ καὶ ἐπὶ καλοῦ πεντελικοῦ μαρμάρου, οἷτινος τεμάχια εὐτυχῶς μεταξὺ τῶν τῆς Ἀκροπόλεως ἀνεκαλύθησαν ἐρείπιων.

Ἄλλως τε ὁ χαρακτήρ τοῦ μαρτυρίου οὗ μνησκὴν ἐποίησάν, ἀποδεικνυσιν ὅτι ἡ ἀντὶ χαρτοῦ τῶν σανίδων χρῆσις δὲν ἐγένετο τότε κατ' ἐξίρεσιν ἢ κατὰ σύμπτωσιν. Τούναντίον δ' αἱ σανίδες ὡς εἰκὸς ἀντικαθίστασεν πάντοτε τὴν χαρτὴν, διὰ τὸ εὐτελέστερον τῆς τιμῆς, ἐκάστης αὐτῶν 30 ἑκατ. ἔλαττον φύλλον παπύρου τιμωμένης. Τὰ νῦν βεβαίως ἢ σάνη πολὺ πλέον τοῦ χαρτοῦ τιμᾶται. Ἄλλ' ἰδοὺ ἑτέρα παρατήρησις ἀξία προσοχῆς. Κατ' ἀκριβεστάτους τοῦ Κ. Α. Bueckh ὑπολογισμοῦς (Πολιτικὴ τῶν Ἀθηναίων οἰκονομία, βιβλ. ἀ. κεφ. κ'), ἐπὶ Σωκράτους, οἰκογένεια ἐκ τεσσάρων μελῶν ἐφήδων ἔχει ἐν Ἀθήναις 500 φρ. δαπανώσα κατ' ἔτος, ἢ 125 φρ. καὶ ἑκατομ. ἀρα ἢ τοῦ ἀργυρίου πρὸς τὰ ὧνα ἀναλογία, ἢν τοῦλάχιστον τετραπλασία τῆς σήμερον καὶ ἐν μικρᾷ τῆς Ἑσπερίας πόλει. Ὅθεν ἡ τιμὴ τῆς τῷ 407 π. Χ. ὑπὸ τοῦ ἐργολάβου τοῦ Ἐρεχθείου ἀγορασθείσης σανίδος, ἰσδύναται πρὸς τὴν ἀξίαν 3 φρ. καὶ 60 ἑκατ. τοῦ αἰῶνος καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν, καὶ ἡ τοῦ φύλλου τοῦ χαρτοῦ πρὸς τὴν 4 φρ. καὶ 80 ἑκατ. Ἀναλογιζόμενοι δὲ ὅτι αἱ δύο σανίδες τιμώμεναι ἑμῶν 7 φρ. καὶ 20 ἑκατ., καὶ τὰ δύο φύλλα τιμώμενα ἑμῶν 9 φρ. καὶ 60 ἑκατ., εἰς ταὺς ὑπολογισμοὺς μιᾶς μόνης ἀνάγονται πρυτανείας, ἧτοι δικαστήματα; 36 ἢ 37 ἡμερῶν, ὑπολογισμοῦς ὧν ἡ ὕλική ἐκτασίς ἐτι μεθ' ἱκανῆς ἀκριβείας ἐκ τῶν τεμαχίων τοῦ ἐπὶ μαρμάρου ἀντιγράφου νὰ κριθῆ δύναται, ἀναλογιζόμενοι ὅτι τὸ δέκατον τῶν γραφῶν εἰς ἔτους δὲν κατεῖχε πλείω τῶν δύο ἢ τριῶν σελίδων εἰς τέταρτον, εὐκόλως συνάγομεν ἑπόσον δαπανηρὰ ἦσαν τὰ ἐπ' ὧν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ λαμπροτέρᾳ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς φιλολογίας αὐτῶν ἐποχῇ ἔγραφον, καὶ ὅσον σπάνια τότε αἱ ἐν Ἀθήναις βιβλιοθήκαι, ὧσθ' ὁ βιβλία συλλέγων ἰδακτυλοδεικτετο διὰ τὸ ἀηδὲ; τοῦ πάθους, ὡς τοῦτό που ἐν τῷ τοῦ Ζενοφάντος Συμποσίῳ ἀπαντάται.

Ἄλλ' ἐταῦθα ἀνάγκη νὰ ἀποκρούσωμεν ἀντίφασιν τινὰ ὁ Κ. Βουβλίη, ἐπιμελῶς ἀναλύσας ἐν τῇ δευτέρᾳ τῆς Πολιτικῆς τῶν Ἀθηναίων οἰκονομίας ἐκδόσει (βιβλ. Α' κεφ. 10') τὸ προκείμενον μαρτύριον, συνάγει μὲν, ὡς περ καὶ ἡμεῖς, τὴν μεγάλην ἐπὶ Περικλέους τοῦ χάρτου τιμὴν, παρατηρεῖ ὅμως, ὅτι τὰ τοῦ Ἀναξάγορου συγγράμματα ἐτιμῶντο μόνον δραχμῆς (3 φρ. 60 ἑκατ., τιμῆ: μεγάλου τόμου εἰς δωδέκατον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τῶν Γάλλων κλασικῶν συλλογῇ), καὶ πρὸς ἀπόδειξιν παραθέτει χωρίον ἐκ τῆς Πλάτωνος ἀπολογίας Σωκράτους. Ὁ ἔξοχος ὅμως φιλόλογος (διότι τίς ποτε τοιαύτην δὲν πρᾶττει ἀπροσεξίαν;) ἐκ μνήμης πιθανῶς παραθέτει μὴ συμβουλευσάμενος τὸ πρωτότυπον. Διότι ὄντως, κατὰ τὴν ἡμετέραν ἰδέαν, ὁ Σωκράτης λέγει ὅτι, οἱ βουλευόμενοι τὴν Ἀναξάγορου φιλοσοφίαν μαθεῖν, ὄφεικται νὰ πορευθῶσιν ἀντὶ δραχμῆς εἰς τὴν ἀρχήστρον, ἥτοι εἰς τὸ θεᾶτρον, ἐνθα τότε ὁ τοῦ περικλεοῦς φιλοσόφου μαθητῆς Βύριπίδης ἐδιδάσκοντο, παρεμβάλλον συνήθως ἐν ταῖς χορικαῖς τῶν τραγῳδιῶν αἰτιῶν ἀσμασι τὰ ἀξιώματα τοῦ διδασκάλου. Τὸ χωρίον λοιπὸν τοῦ Πλάτωνος μαρτυρεῖ περὶ τῆς τιμῆς οὐχὶ βιβλίου, ἀλλὰ θέσεως ἐν τῷ θεᾶτρῳ, καὶ ἀπεδείχθη, νομίζω, ὅτι ὁ χάρτης, ἐφ' οὗ τασούτοι ἔξοχοι ἐγράφον, ἦν ἀσυγκρίτως τοῦ καθ' ἡμᾶς πολυτιμότερος. Ἀντικαθίστα ἀρὰ γε τὴν ὑπεροχὴν ταύτην τὴν δι' ἰδίων προτερημάτων, ἢ εἰς τοῦτο ἀπάντησις ἀπόκειται σοι ὡς ἐξήχη βιωμαχάου καὶ σοφῆ. Αἰσθάνομαι δ' ὅτι πολλῶν ἐπὶ τούτῳ χρεῖα ἐρευνῶν καὶ ὑποθέσεων τὴν ἐμὴν ἀρμολόγησιν ὑπερβαίνουσιν, καὶ παύομαι ἐπαναλαμβάνων τὴν ἐκφρασιν, κτλ.

Ε. ΚΑΜΗΚ.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ.

Ἀξιότιμος φιλ. I.

Ἡ ἐσχάτως ἐν Ἀθήναις ἀνακαλυφθεῖσα ἐπιγραφὴ ἢ ἀνεκοινώσατέ μοι, ἔσται ἐν τῶν πολυτιμότερων μαρτυριῶν ἢ πρὸς σύνταξιν Ἱστορίας τοῦ χάρτου ἀρχήθεν μέχρις ἡμῶν συνελεξάμενη, τὴν ἐπὶ Περικλέους τιμὴν φύλλου χάρτου διορίζουσα. Ἡ τιμὴ δ' αὐτῆ μὴς δραχμῆς καὶ δύο ὀβολῶν, ἧτις κατὰ τοὺς ἡμετέρους ὑπολογισμοὺς ἰσοδυναμεῖ τῷ ποσῷ 4 φρ. καὶ 80 ἑκατ., ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν παρ' ἡμῶν φύλλου λεπτῆς περιγραμμένης (beau vélin) τιμὴν (4 φρ. 50 ἑκατ. μέχρι 5 φρ.). Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη, ἥτοι ὁ ἐπὶ μαρμαροῦ ὑπολογισμὸς τῶν πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ Ἐρεχθίου κατὰ τὸ δέκατον ἔτος δαπανῶν, δείκνυσιν ἐπὶ πλέον ὅτι ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος δὲν ἦν γεγραμμένος ἐπὶ τῷ χάρτῳ καὶ ἐπὶ σανίδων ἐν δὲ τῆς σεσημειωμένης ἐκατέρου τιμῆς, συνάγεται ὅτι τὸ φύλλον τοῦ χάρτου ἐτιμᾶτο τότε ἐνός τετάρτου πλέον σανίδος ἢ φύλλου ζυλίου, ἐκάστης μὲν σανίδος 3 φρ. καὶ 60 ἑκατ. τιμωμένης, ἐκάστου δὲ φύλλου χάρτου 4 φρ. καὶ 80 ἑκατ. Ἀλλὰ σήμερον, ὡς παρατηρεῖται, τοῦναντίον συμβαίνει καὶ ὄντως, φύλλον χάρτου οὐδὲ τοῦ ἐνδὲκάτου φύλλου ζυλίου τιμᾶται ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Τῆς τιμῆς φύλλου χάρτου ὑπὸ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης διορίζουμένης, ὑπολείπεται ἡ γνώσις τῆς φύσεως, τῶν διαστάσεων, τῶν ἰδιοτήτων καὶ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ· φέρει δὲ εἰπωμένον ὀλίγα τινὰ καὶ γενικώτερα περὶ τούτου.

Βέβαιον, ὡς καὶ ἡμεῖς, νομίζω, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ λέξις χάρτης, τὸ πρῶτον ἦδη ἐπὶ μνημείου τοσοῦτον ἀρχαίως ἐποχῆς ἀναγνωσσομένη, καὶ ἐν ἀποσπάσματι δὲ τινι Πλάτωνος τοῦ κωμικοῦ, οὗ τὰ δράματα περὶ τοὺς αὐτοὺς παρίστατο χρόνους (430 π. Χ.) ἀπαντωμένη (2), οὐδὲν ἄλλο ἢ χάρτην ἐκ παπύρου δηλοῖ. Διότι ὄντως ἡ πρὸς γραφὴν τοῦ παπύρου χρῆσις εἰς τοὺς ἀρχαιστάτους ἀνάγεται χρόνους ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ δὴ καὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἑβραῶν, πρὸ τούτου δὲ καὶ αἱ ἀρχαιότεραι τῶν παραδόσεων βεβαιούσι, καὶ ἐὰν ἐξαιρεθῶσι ὡς ἐβέβαια τὰ ὑπὸ τοῦ Πλινίου λεγόμενα, οἷα ἡ ὑπὸ Σαρπηδόου, ἐν ταῖς Τρωϊκαῖς ἐπὶ παπύρου γραφεῖσα ἐπιστολὴ, ἢ καὶ ἐν Αὐκίᾳ Μουτιανῶ τῷ ὑπάτῳ ἐπεδείχθη ἢ ἐν Ρώμῃ ἐπὶ τοῦ Ἰαννίκου, 535 ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νουμά γενομένη τῶν βιβλίων αὐτοῦ ἐπὶ χάρτου γεγραμμένων ἀνακάλυψις· ἢ τῶν ἐπὶ Ταρκύνιου καταστραφέντων σιбуλλείων βιβλίων Ἱστορία, κτλ.

Ἡ ἀρχαία παρὰ τοῖς ἔθνεσι φήμη τῶν ἐκ παπύρου φύλλων ἐφ' οὗ ἐγράφοντο βιβλία, μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους Θεοφράστου, τῆς διαφορῆς τούτου περιγράφοντος χρήσεις (3), καὶ ὑπὸ τοῦ Διοσκουρίδου λέγοντος ἐπίσης ὅτι, εἰς τῆς παπύρου ὁ χάρτης κηττασκευάζεται (4). Ἡ δὲ πρὸ ἀνημνησθέντων ἐν Αἰγύπτῳ χρῆσις αὐτοῦ, μαρτυρεῖται ἐκ τῆς ἀφρονίας τῶν ἐν δημοτικῇ καὶ ἱερατικῇ διαλέκτῳ χειρογράφων, αἵτινα ἐν ταῖς πολυαριθμοῖς τῆς ἀνω καὶ κατὰ Αἰγύπτου καλύπτονται ὑπογεγραμμένους (5), καὶ ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην ἀνακαλυπτομένων ἐλληνικῶν, αἵτινα, καίτοι νεώτερα, ἀνάγονται μέχρι τοῦ 250 ἔτους π. Χ.

Ὁ παπύρος λοιπὸν, παρὰ τῶν Ἑλλήνων ὀνόματι καλούμενος, εἶλε τὴν χάρτην ἐδήλου, αἱ δὲ λέξεις διαφθερεῖν καὶ δέρβειν τὰ δέρματα ζῶων ἐφ' ὧν, καθ' Ἡρόδοτον, Κτήσιαν καὶ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην, οἱ Ἴωνες καὶ οἱ Πέρσαι ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐγράφον. Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα οἱ Πτολεμαῖοι, βασιλεύσαντες τῆς Αἰγύπτου, ἀπηγόρευσαν, ἐκ βιβλιοφιλικῆς ἀντιζηλίας, τὴν τοῦ παπύρου ἐξαγωγήν, ἵνα στεροήσωσιν αὐτοῦ τῆς Περσῶν τοὺς βασιλεῖς ὧν αἱ βιβλιοθήκαι ὀλίγου δαίν ὑπερέβαινον κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς Ἀλεξάνδρειας, ὁ δ' Ἠρόμης καὶ ὁ Ἄτταλος, πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν δερμάτων ἠναγκασμένοι, ἐτελειοποίησαν τὴν κατασκευὴν καὶ μετέδωκαν τὴν χρῆσιν

(2) Ἀποσπάσματα τῶν κωμικῶν, ἐκδ. Α. Φ. Διδότου, 1868, σελ. 257, ἀποσπ. 12.
 (3) Ἱστορία τῶν φυτῶν, βιβλ. δ', κεφ. 4.
 (4) Διοσκουρίδης α' 115. Ἡ λέξις δὲ χάρτης ἦν καὶ τῆς Σιτικῆς γλώσσῃ, ἀξιόμοιον δὲ α' Ὅταν γεννηθῆ ἡ ἀνθρωπος, ἔχει τὸ ἡμερικὸν μέρος τῆς ψυχῆς ὡς περ χάρτης ἐνηγῶν εἰς ἀπογραφὴν. (Πλωτ. περὶ τῶν ἀρίστων, εἰς φιλοσ. δ', § 11.)
 (5) Ὁ Champollion βεβαιεῖ ἔτι ἐν ταῖς παπύροις τοῦ μουσείου τοῦ Ταυρίνου, ἰδριάζονται τινες ἀναγόμενοι μέχρι τοῦ 1799 π. Χ.

τοῖς Ῥωμαίοις· αἱ λέξεις pergamentum καὶ membrana ἀντικατέστησαν τὰς ἀρχαίας τῶν δερμάτων ὀνομασίας, τῆς λέξεως χάρτης, charta, τὸν χάρτην πάντοτε δηλοῦσης, πρὸς ἀντίθεσιν τῶν λέξεων διαφθερεῖν, δέρβειν, περιγραμμένη, μεμβράνη, αἷς πάντοτε τὰ ἐκ δέρματος φύλλα ἐδηλοῦντο.

Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐκ τῶν συχνῶν αὐτῶν πρὸς τὴν Αἰγύπτου σχέσεων, ἀπὸ πολλοῦ βεβιάως τὴν χρῆσιν τοῦ παπύρου ἐγίνωσκον, καὶ ἐχρῶντο αὐτῷ πρὸς τὰς δημοσίας καὶ τὰς ἰδίας γραφάς, καὶ πρὸς τὰ συγγράμματα τῶν ἱστορικῶν, σοφῶν καὶ ποιητῶν, προτιμῶντες τῶν φλοιῶν τῶν δένδρων ἢ τῶν σχιδάκων ξύλου, οἷς ἐγράφοντο οἱ ἴσσαν πεπολιτισμένοι λαοὶ, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲ αὐτοὶ, ἀλλ' ἐν ταῖς σχολαῖς μόνον καὶ πρὸς γραφάς μικρᾶς διαστάσεως καὶ ἐρημέρου διαρκείας (6), ὡς ἐχρῶντο καὶ τεμάχια κεράμων οἱ εἰσπράκτορες πρὸς γραφὴν τῶν ἐπὶ καταβολῇ φόρων ἀποδείξεων.

Ἡ ἐπιγραφὴ οὐδὲν περὶ τῶν διαστάσεων τοῦ φύλλου τούτου τοῦ χάρτου λέγει, καὶ οὐδεμίαν περὶ τῶν διαστάσεων τῶν φύλλων τοῦ ἐκ παπύρου χάρτου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν εὐρίσκω εἰδικὴν τὰ ἐν Ἡρακλείῳ ὅμως χειρογράφῳ καὶ τὰ τῶν ἡμετέρων μουσείων, ἀποδεικνύουσιν αὐτὰς διὰ διαφορῶν παραδειγμάτων. Παρετηρήθη μάλιστα ὅτι ἐκ τῶν ἐν Ἡρακλείῳ εὐρεθέντων χειρογράφων, τὰ μὲν ἐλληνικὰ ἐξ ἑῶς ἐνέκα δακτύλων, τὰ δὲ λατινικὰ ἐνέκα δακτύλων μέχρις ἐνός ποδῆς ὕψος ἔχουσιν, ὅπερ συμφωνεῖ πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Πλινίου λεγόμενα, τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐκ κορμῷ παπύρου χάρτου λεπτομερῶς περιγράφοντος. Διότι κατ' αὐτὸν ἐτὰ κατὰ τοῦ χάρτου εἶδη δὲν ἦσαν μὲν τῶν τριῶν καὶ δέκα δακτύλων πλατύτερα· τὸ μήκος ὅμως αὐτῶν ἠξήθη ἐπὶ Κλαυδίου, ὥστε ὁ βασιλικὸς χάρτης (macrocollum), εἶχεν ὕψος σπιθαμῆς (κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐνός καὶ ἡμισσεως ποδῆς), ὃ ἔπερ ἀντιστοιχεῖ περὶ τοῦ πρὸς τὰ διαστήματα τοῦ παρ' ἡμῶν καλούμενου χάρτου τοῦ στέμματος (papier du couronne), οὗ ἡ δέση (τὰ 500 φύλλα) τιμᾶται περίπου πέντε φράγκων, ὥστε, τὰ νῦν, φύλλον χάρτου ἑσῶν διαστημάτων τιμᾶται τοῦ πεντακοσιοστοῦ πρὸς ἐπὶ Περικλέους τιμῆς.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς μεγάλης τοῦ πολιτισμοῦ ἀναπτύξεως τῆς ἐκ τῶν σχέσεων τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὁ χάρτης ἐξήκολούθει πολλοῦ τιμωμένου ἢ δ' ἐξαγωγῆ αὐτοῦ, ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς τὰς Ἴωνικὰς αὐτῶν ἀπο-

καί· περιοριζομένη, ἦν ἐλαχίστη παρὰ τοῖς ἄλλοις τῆς Ἑλλάδος λαοῖς, τοῖς Σπαρτιάταις, λέγω, καὶ Βοιωτοῖς καὶ Ἀκαρνανῶν, οἵτινες, ὡς γνωστὸν, ἤκιστα ἀνεγίνωσκον καὶ ἐγράφον. Οἱ Φοίνικες ὅμως, οἱ εὐρέτα οὗτοι τῆς γραφῆς (7), ὧν ἡ ἐμπορία ἐφ' ἡπαντα τὸν τοῖς ἀρχαίοις γνωστὸν ἐξτείνετο κόσμον, εἰσῆγον πιθανῶς εἰς Αἴγυπτον, ὡς καὶ οἱ Τύριοι, μεγάλην χάρτου ποσότητα πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ἀλληλογραφίας καὶ τῶν ὑπολογισμῶν, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ εἶδους ἐκείνου ὅπερ ὁ Πλίνιος empirica (ἐμπορητικόν) καλεῖ, πρὸς κάλυψιν τῶν ἐμπορευμάτων χρησιμεύον. Τὸ δὲ δυσχερὲς τῆς διὰ ξηρᾶς μετακομιστικῆς ἐπιπέσει τὴν ὑπόθεσιν ὅτι οὐτε αἱ Φοίνικες οὐτε οἱ Τύριοι, λαοὶ ναυτικοὶ, μεγάλην ποτὴ χρῆσιν ἐποιούνητο καὶ τοῦ ἐν Βαβυλῶνι κατασκευαζομένου χάρτου ἐκ παπύρου ἐν ταῖς ὕδασι τοῦ Βιβράτου φουμένου (8). Ἡ περὶ τοῦ Ἰσραηλικοῦ τούτου χάρτου τοῦ Πλινίου μαρτυρία, ἐστίν ἡ μόνη ἐκ τῆς ἀρχαιότητος ἡμῶν παραδοθεῖσα, καὶ ἡ κατασκευὴ, μικρὸν πρὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν οὗτος ἐγράφον ἀρχαίως, λίαν φαίνεται σμικρὰ, τῶν Πέρσων, ὡς λέγει, ἐξήκολούθουντων ἵνα ποικίλλουσιν ἐπὶ τῶν ἐνδομήτων ὅτι νὰ γράψουσιν ἕβραϊκόν. Αἱ νῦν δ' ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις γινόμεναι ἀνασκευαὶ καὶ ἐπιστημονικαὶ περιηγήσεις, γνωστοτέραν τὴν κατάστασιν τοῦ Ἰσραηλικοῦ ποιοῦσαι πολιτισμοῦ, βεβαιώσουσιν ἴσως διὰ νέου μαρτυρίου τὴν τοῦ Πλινίου ἀπόφασιν. Τὸ δυσχερὲς τῆς τοῦ χάρτου κατασκευῆς, τὸ σπάνιον καὶ ἡ μεγάλη αὐτοῦ τιμὴ, μέγα βεβιάως ταῖς κοινωνικαῖς σχέσεσιν ἴσσαν κώλυμα, καὶ ἐξηγοῦσι τὴν τοσοῦτον σπανίαν παρ' ἡμῶν οἰκονομίαν, μεθ' ἧς ἡ ἐπὶ Περικλέους τῶν Ἀθηναίων κυβέρνησις τῷ χάρτῳ ἐχρῆτο, εἰς δύο μόνον φύλλα περιορίζουσα τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν πρὸς οἰκοδομὴν ἐν τῇ ἀκροπόλει τοῦ Ἐρεχθίου δαπανῶν ἐπὶ μιᾷς πρυτανείας (9).

Ἡ ἀντικείμενη αὕτη, κωλύουσα πρὸ πάντων τὴν ἐκδοσιν φιλολογικῶν ἀριστουργημάτων, οἷα τὰ δοκῶδη τοῦ Ἰπποκράτους καὶ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους συγγράμματα, καθίστα, ὡς λέγετε, σπανίας καὶ σμικρᾶς τὰς βιβλιοθήκαι τῶν Ἀθηναίων, τῆς ἀκρίσεως βιβλίων μὴ οὐσης εὐκόλου εἰμὴ τοῖς ἐκ πλοῦτου ἢ πᾶθος πρὸς οὐδὲν τὰς δαπάνας λογιζομένοις. Καὶ ὄντως γνωστὸν ὅτι ὁ μὲν Πλάτων τρεῖς συγγράμματα τοῦ Πυθαγόρειου φιλολόγου ἐκτὸν μὴν (9,000 φρ.) ἐπρίατο (10), ὁ δ' Ἀριστοτέλης δι' ὀλίγους τόμους τῷ τοῦ Πλάτωνος μαθητῆ Σπευ-

(7) Ἦδη περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῆς γραφῆς καὶ περὶ παπύρου τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Dureau de la Malle, ἐν τῷ ἐνέκῳ τόμῳ τῆς δευτέρας οὐκᾶς τῶν Mémoires de l'Académie des inscriptions.
 (8) Nuper et in Euphrate nascens circa Babylonom papirum intoll-escum est eumdom usum habere charta, et iam non adhuc maluit Parthi vastibus litteras latere. (III. βιβλ. 17, 22.)
 (9) Ἐκάστη πρυτανεία πέντε καὶ τριάκοντα διήρηαι ἡμέρας.
 (10) Διογ. Λαερτ. βιβλ. 7, 9, ἐν βίῳ Πλάτωνος, λέγει ὅτι οὗτος ἐπρίατο τῷ Δίῳ ἵνα πρίνται αὐτῷ ταῦτα, καὶ ἄλλα οὗ δὲ οὗτος ἐπρίατο αὐτῷ. (βιβλ. 7, 38, β' οὐκ ἔσθ.)

(6) Ἀναγνωσκῶ ἐν τινι πρὸς τὸν Νικίαν ἐπιστολῇ τοῦ ἀγίου Ἰερωνίμου, ὅτι τὸ ὄνομα tabellarii, ὅθεν ἡ γαλλικὴ λέξις tabellion, ἀπεδίδου τοῖς χωρμένοις πρὸς γραφὴν σανίων ἢ οὐλδαῖς, τὸ δ' ὄνομα librarii, τοῖς φλοῖθ δένδρου (liber). « Nam et rudes sibi Italiae homines, quos Cascos Ennius appellat, qui sibi [ut in Rhetoricis Cicero ait], riu serino victum quarebant, aut echartis et membranarum usum, aut in dedolatis et ligno cotiellis, aut in corticibus arborum, mutuo Epistolarum alloquia muistabant. Unde et portitores eorum tabellarios et scriptores a libris arborum librarios vocaverunt. » Ἐπιστ. 7, σελ. 15, μέρ. Β', τόμ. δ' (ἔκδοσις Martineau, 1866).

διαστήματι, να καλύψωμεν διά φύλλου χάρτου δύο μέτρων περίπου πλάτος έχοντας τήν επιφάνειαν τῆς γῆς.

Καί μέχρι μὲν τοῦδε τῆ ἐκ κανόνας καὶ βέβαιος ῥάκη ἐξήρουν ταῖς παρουσίας ἀνάγκαις τοῦ ἡμετέρου πολιτισμοῦ (35) ἀλλ' ἐπειδὴ καθ' ἐκάστην ἢ κατανάλωσις, αὐξάνει, βέβαιον σχεδὸν ἔστιν ὅτι τῆς παιδείας ἐπὶ μᾶλλον ἐκταθείσῃ ἢ σπάνις τῶν βραχῶν ἔσται τοσαύτη, ὥστε καὶ αὐθις χρειᾶν ἐξομέν τοῦ ξύλου, ἐφ' οὗ πρὸς πλείω οἰκονομίαν ἐγγραφον ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἐπὶ Περικλέους, ὡς μαρτυρεῖ μὲν ἡ ἐπιγραφή ἣν μοι ἀνεκοινώσατε, βεβαίως δὲ καὶ τὸ ἐν τοῖς χαρακτῆρι τοῦ Θεοφράστου περιεργον τοῦτο χωρίον « Ὁ δὲ ἀνελεύθερος τοιοῦτός τις οἶον νικῆσας τραγωδοῖς, ταινίαν ἀναθεῖναι ξυλλήνην τῷ Διονύσῳ ἐπιγράφας αὐτοῦ τὸ ὄνομα » (36).

Ἀλλὰ μόνον μετὰ τελευτῆν τοῦ ξύλου ἀλλοίωσιν διὰ τῆς ἡμετέρας καὶ τῆς μηχανικῆς, ἀναφανήσονται αὐθις ὑπὸ τῷ σχῆμα στερεωτάτου φύλλου χάρτου, τὰ ἀντὶ χάρτου ξύλινα τῶν ἀρχαίων πινακίαι (37). Ἀναγινώσκω σήμερον ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ὅτι ἐν Γλασκωβίῳ τῆς Σκωτίας λιθοξόος τις τρόπον κατασκευῆς χάρτου ἐκ λίθων ἀνεκάλυψε. Τὸ μάρμαρον ἀρὰ τῶν ἐπιγραφῶν μεταβλήθησεται εἰς χάρτην; Γινώσκω ἔτι ὁ ἡμέτερος αἰὼν ἐστὶν αἰὼν μεταμορφώσεων, ἀλλ' αὐτῆ δεκεῖ μοι μυθώδης. Περιμελίνωμεν ὅμως, διότι τοσαῦτα καθ' ἐκάστην θαυμάσια βλέπομεν ὥστε θεμιτὸν τὸ μὴ ἀπιστεῖν.

Τελευτῶ ἐνταῦθα τὴν λίαν ἐκταθείσαν ἀπάντησίν μου, ὅπως μὴ καταπονήσω τὴν ὑπομονὴν ὑμῶν τε καὶ τοῦ ἀναγνώστου, κτλ.

Παρισίαις, ζ'. Σεπτεμβρίου αἰώνος'.

A. P. DIDOT.

(Μετᾶφρασίς ΜΑΡΚΟΥ Ν. ΑΡΑΓΟΥΜΗ.)

(35) αὐτοῦτον νὰ γνωστῆ σχεδὸν ἀπικλῶς ὁ βέλμῳ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς παιδείας ἔθους τινός, ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ ποσοῦ τοῦ παρ' αὐτῷ κατασκευασμένου καὶ καταναλωμένου χάρτου. ἢ Rapport à l'exposition universelle de Londres, sur la papeterie et l'imprimerie.

(36) Οὐδὲν, περὶ ἀνελεύθερος.

(37) Πρὸ τινων ἐτῶν κατασκευάσμενον, κατὰ νέαν ἐπιφάνειαν, πλείστα θέλωμεν χάρτου ἐκ διαφόρων εἰδῶν ξύλου καὶ ἄλλων ὀξυῶν, καὶ νῦν δ' ἐν τοῖς βουγιόσις ὄρεισι, χαρτοποιεῖται τι χρῆμα τῷ ξύλῳ μετὰ τινος ἐπιτεχνίας πολυζήνια πειράματα ἕπερ μετὰ τοῦ Κ. Μίδερ, νέου μὲν ἀλλ' ἐμπεροῦ γαλλικοῦ ἐπιτεχνιστοῦ, ἐπιτεχνιστὴν εἶναι, ἐν τῇ παρούσῃ τῶν πραγμάτων καταστάσει, ἢ πρὸς κάθαρτον καὶ λεύκανσιν τῶν ἐκ Καθάνης, Ἀλγερίας καὶ ἄλλων χωρῶν ἀναρθεμένων εἰδῶν φωτικῶν οὐσιῶν διαπάνη, ὅπερ βεβαίως τὴν τῆς χρήσεως τῶν βραχῶν. Ὅπως δὴ ποτε ἡμῶν βέλμων ἔστιν, ὅτι, ἐὰν ἡ τιμὴ αὐτῶν αὐξάνει, αὐτὴ φυσικῶς οὐσίαι διὰ τοῦ διατηρημένου θύλου ἀποκαταστήσει τὴν ἰσορροπίαν, διότι τῶν βραχῶν ἢ ἀξία ἐκ μόνος τῆς πρὸς κατασκευὴν χάρτου χρήσεως αὐτῶν προέρχεται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

(Τίτλος, ἰδ. Φυλ. 184 σελ. 370).

Τὸς Κουτρούλην ἡ γάμος, κωμῳδία ὑπὸ Α. Ρ. Ραγκαβῆ, κατὰ δὲ τὴν πρότερον ἔκδοσιν ὑπὸ Χρηστοφάνου Νεολογίδου. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Λαζάρου Α. Βιλιάδου 1887.

Αὕτη εἶναι ἡ βῆσις, ἐφ' ἣς ἐκδοθήσεται τὸ ἔργον τοῦ ὀ ποιητῆ. Δὲν δύναται τις, νομίζομεν, νὰ ἀρνηθῆ ὅτι κατὰ τοῦτο ὑπῆρξεν αὐτοχρῆστατος. Ἀπῆταιτο τῷ ὄντι νὰ ἀποδείξῃ ἀπαξ διὰ παντός ὅτι εἰς ῥάπτῃς, ὅσον καὶ ἐν ἐφάνῃ γενναίουδωρος πρὸς αὐτὸν ἡ φύσις, μεταξὺ τῶν ὑπουργῶν δὲν θὰ κατέχη, ἢ οἷαν θέσιν ἐν τοῖς λαχάνοις ὁ κέρκορος. Πρὶν δὲ προχωρήσωμεν εἰς λεπτομερείας τινὰς περὶ τοῦ δράματος, ἀς εἰπωμεν ὀλίγα περὶ μέτρων καὶ χορῶν. Καὶ πρῶτον περὶ χορῶν.

Ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι κωμῳδιῶν πρῶτον ἐν τῷ γάμῳ τοῦ Κουτρούλη ἀπαντῶμεν καὶ χορούς. Οἱ χοροὶ οὗτοι εἶναι γνήσια τέκνα τῶν ἀρχαίων διότι καὶ οὗτοι, μὴ ἀρνούμενοι ἐνίοτε νὰ ἀναπληρωθῶσι ψυχρῶς τὸ ἀκροατήριον ἐρωτῶντες, εὐχόμενοι, ἢ συμβουλευόντες, μετέβαινον ἀπὸ τῆς ὀρχήστρας εἰς τὴν σκηνήν, καὶ ἐλάμβανον ἐνεργητικὸν μέρος εἰς τὴν πρᾶξιν, ὅπερ βλέπομεν καθαρώτερον ἴσως τοῦ δέοντος καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ Κουτρούλη. Ἡ γνησιότης αὕτη μάλιστα προχωρεῖ καὶ μέχρι τῶν μέτρων, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω. Ὁ χορὸς τοῦ Κουτρούλη σύγκεται ἐκ φοιτητῶν τοῦ κάφρηνεῖου τοῦ Σπύρου, ὅπου ὑποτίθεται καὶ ἡ σκηνή, καὶ συνήθως ἀρῶνται τὰς ἐμπνεύσεις του κατὰ τὴν ἰδίαν του ἡμολογίαν.

Εἰς Μόνας ἀρχίζοντ' ἀτμῆν,

ἢ εἰς λυγὰς κεννοσύριγγας ἔλικας.

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ἐνίοτε ἐκφράζει ἰδέας, αἵτινες, ἐν πραγματικῶς περιέχονται εἰς τοὺς ἀτμούς τοῦ κάφρῆ καὶ τῆς κεννοσύριγγος, δὲν ἠθέλωμεν διαστᾶσαι νὰ συμβουλευσώμεν πολλοὺς τῶν φίλων ἡμῶν νὰ παραιτηθῶσιν ἀπὸ τῶν Πιερνασσῶν καὶ τὴν Ἰπποκρήνην, ἣς οὖν τοῖς ἄλλοις τὸ πρῶτον συνθετικὸν δὲν τοῖς περιποιεῖ καὶ μεγάλην τιμὴν. Οἱ λόγοι τῶν τριῶν φατριῶν ἔχουσι δυνάμιν λυρικῆν θαυμασίαν, καὶ ἐνθυμίζουσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην ὅτι ὁ ποιητῆς, πρὸ τοῦ γάμου τοῦ Κουτρούλη, ἔγραψε τὴν Πιερνασσὴν καὶ τὴν Λαοπλάνον. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι ὡς πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα τὸν Κουτρούλην φέρεται ὀλίγον ἐλευθέρως, καὶ τὸ περιορῶτερον χωρὶς νὰ τῷ προξενῆ τὴν παραμικρὰν δυσἀρέσειαν, χωρὶς καὶ νὰ κινή τὴν προσοχὴν του. Ἡ ἐν τοῖς λαχάνοις κατὰ ταῖς τοῦ Κουτρούλη δὲν εἶναι ἰδική μας ἰδέα. Τὴν ἐδανείσθημεν παρὰ τοῦ χοροῦ. Ἄν περιορίζετο τοῦλάχιστον εἰς βοτανικὰς μόνον παρατηρήσεις, τὸ πρᾶγμα θὰ ἦταν

ἴσως ὑποεργτόν. Τὸ κακὸν ὅμως εἶναι ὅτι προχωρεῖ μέχρι ζωολογικῶν τινων παραβολῶν, ὧν τὸ κυριώτερον πρόσωπον εἶναι ὁ ὠγοσπερῆς σὺντροφος τοῦ Βαλαάμ, χωρὶς καὶ νὰ ἐκλέξῃ τὸν καιρὸν, καὶ ὅτι νὰ μὴ ἦναι τόσον εὐκαλὸς ἡ ἐφαρμογὴ τῆς παραβολῆς, ἔνεκα τῆς ἀπουσίας τοῦ ἐπὶ τῶν παραβολομένων. Καὶ δὲν ἔχομεν μὲν ἡμεῖς τὴν ἀξίωσιν νὰ προσδιορίσωμεν τὰς ἐπιστήμας, ἐξ ὧν ἠδύνατο ὁ χορὸς νὰ ἀρυσθῆ τὰς παραβολὰς του νομίζομεν ὅμως ὅτι μέρη τινὰ τῆς ζωολογίας, καὶ ἰδίως τὰ περὶ τετραπόδων, ἠδύνατο καὶ νὰ μὴ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν. Φαίνεται ὅμως ὅτι, ἢ ὁ χορὸς ἦτον πολὺ αὐθάδης, ἢ ὁ Κουτρούλης πολὺ ὑπομονητικὸς.

Ἡ κωμῳδία τοῦ Κ. Ραγκαβῆ εἶναι ἀξιοσημείωτος καὶ ὑπὸ τὴν μετρικὴν ἐποψίν. Γράφων τὸν γάμον τοῦ Κουτρούλη, σκοπὸν εἶχε νὰ ὑποστηρίξῃ διὰ παραδείγματος τὴν ἰδέαν, ἣν καὶ ἄλλοτε ἀνεπίπτουσε, περὶ ταυτέτητος τόνου καὶ χρόνου, δι' ἣ καὶ ἀσπεῖζόμενος λέγει ἐν τῷ προλόγῳ ὅτι καὶ τοῦ ἔργου του, καθὼς καὶ πολλῶν ἄλλων, οὗς ὀλοὶ γνωρίζομεν, τὸ ἐνδυμα εἶναι τὸ μόνον ἀξιοσύστατον μέρος. Ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων μέτρων, τῶν μὴ διασωθέντων δηλονότι εἰς τὴν δημοτικὴν μας ποίησιν, οὐδαμῶς ἐμεθε προκατεληγμέναι. Ἀγαπῶμεν τὰ ἐρεῖπια, ἀλλ' ἀγαπῶμεν αὐτὰ ὡς ἐρεῖπια. Πολλὰς διήλθομεν πλῆσιον τῆς καταπεσούσης στήλης τοῦ Ὀλυμπίου αἵος, ἀλλὰ ποτὲ δὲν μᾶς ἦλθεν ἰδέα ἀναστηλώσεως. Κατ' ἐμὲ πᾶν ἐρεῖπιον εἶναι ὡς νεκρὸς, καὶ τοὺς νεκροὺς φοβοῦμαι νὰ ἐγγίξω. Ἀλλ' ἐν ἡ ἀνάστασις τῶν προγονικῶν μας μέτρων μᾶς φαίνεται δύσκολος, ἴσως δὲ καὶ ἀτοπος, δὲν δυνάμεθα διὰ τοῦτον μόνον τὸν λόγον νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν προσοχὴν μας εἰς ἔργον, ὅστινος βᾶσις εἶναι ἰδέα ἀντίθετος. Σεβόμεθα τὰς πεποιθήσεις, καὶ θαυμάζομεν τὸ καλὸν, ὅπου καὶ ἐν τῷ εὐρωμεν. Ἄλλως ὁ Κουτρούλης δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς μετρικὸν μάθημα. Ὁ κέρκορος Ραγκαβῆς δὲν μετεχειρίσθη ἐν ἡ δύο μέτρα. Μετεχειρίσθη σχεδὸν ἅπαντα. Ἀντίγραψε χοροὺς ὀλοκλήρους τοῦ Ἀριστοφάνους μετὰ πολλὰς ἐπιτυχίας. ἴσως, ἐν τῷ στενὸν τοῦ τόπου δὲν μᾶς ἐμπόδιζεν, δὲν θὰ ἦτον ἀπο σκοποῦ νὰ παραθέσωμεν τινὰς ἐνταῦθα, ὅπως ἐνοήσῃ πᾶς τις ὅτι ἔταν εὐρεθῆ ὁ κατάλληλος μουσικὸς, δύναται νὰ προξενήσῃσι μεγάλην ἐντύπωσιν ἐπὶ τοῦ θεάτρου. Τὸ μέτρον τοῦ πλείστου διαλόγου εἶναι τὸ λαμβικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον, τὸ ὁποῖον καὶ ἡ δημοτικὴ μας ποίησις διετήρησεν. Εἰς λαμβικὸς στίχους ἔγραψαν πολλοὶ, ἀλλὰ μόνος ἴσως ὁ κύριος Ραγκαβῆς τοὺς ἔγραψεν ἀπαιστώως. Τὸ μόνον μέτρον, ὅπερ ποτὲ δὲν θὰ χειροκροτήσωμεν, εἶναι οἱ δάκτυλοι. Εἰς τὴν λέξιν αὐτὴν πάλαι κατ' ἀρχὰς ἡ καρδία μας διότι εἰς αὐτοὺς ἔγραψῃ ἡ Ἰλιάς, καὶ εἰς αὐτοὺς ἔγραψῃ ἡ Ὀδύσεια. Ἀλλὰ σπονδαίους δὲν ἔχομεν καὶ χωρὶς σπονδαίων δὲν ὑπάρχει μεγαλοπρέπεια. Νὰ μεταχειρισθῶμεν τοὺς τροχαίους; Ὁ νεοτερῶσμεν. Τὸ καὶ ὀλίγον λοιπὸν ἦτον ἀφεικτον. Καὶ αὐτοὶ, οἵτινες κατ' ἀρχὰς ἐτίθειαν χεῖρα βοηθείας εἰς τοὺς δακτύλους, σήμερον σχεδὸν τοὺς ἀπεκέρυξαν.

Ἀλλὰ καὶ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ γείνη ἄλλως! Εἰς χιλίους στίχους δακτυλικούς ὑπάρχουσι 5,000 δάκτυλοι σχεδὸν ἀνευ διακοπῆς. Τίς θὰ ἀναγνώσει ποτὲ χιλίους δακτυλικούς στίχους, ἀκόμη καὶ ὅταν ἔχωσι τὸ κύρος ἐνὸς στεφάνου;

Ἄρκει τις νὰ ἀναγνώσῃ τὸν Κουτρούλην ὅπως πεισθῆ, καὶ ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι εἶναι τὸ ἐντελέστερον προῖον τῆς νεωτέρας φολολογίας μας, καὶ ἀρκεῖ μόνος ὅπως τιμῆσῃ ἐν ὄνομα. Οἱ χαρακτῆρες εἶναι ἐντελεῖς. Ἡ Ἀνθοῦσα εἶναι τύπος νεανίδος μετρίως καταγωγῆς, ἣτις ἔμαθε κιθάραν καὶ χορὸν, καὶ κεντᾷ τὸν τροχημένον καταβάν. Νομίζει ὅτι μόνον τὸ τελευταῖον τοῦτο προτέρημα εἶναι ἀρκετὸν, ὅπως τὴν ἀναβιβάσῃ εἰς τῆς κοινωνικῆς κλίμακος τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα. Εἶναι μίγμα κεννοδοξίας καὶ ματαιότητος. Ὁ Κουτρούλης εἶναι ἀνθρώπος μετρίου νοός. Δι' αὐτὸν ὅλα τὰ πράγματα εἶναι καλά. Καλὸν εἶναι νὰ μετρή τις καὶ νὰ κἀπῃ ἐνδύματα, ἀλλὰ δὲν εἶναι πάλιν ὀλοσδιόλου ἀξία καταπρονήσεως καὶ ἡ ὑποῦργικὴ θέσις. Δὲν στερεῖται ἐντελῶς πανουργίας, καὶ μερικοὶ λόγοι του πρέπει νὰ ἐνθουσιάζον πολὺ τὸν μαθητευόμενόν του. Εἶναι τέλος πάντων ἐν ἐξ' ἐκείνων τῶν πλασματῶν, ἅτινα γεννῶνται, ζῶσι καὶ ἀποθνήσκουσι χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσῃ κανεὶς, καὶ δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ὅτι ἀντικείμενον κωμῳδίας. Ὁ Στροβίλης εἶναι ἴσως ὁ μόνος, ὅστις δύναται νὰ καυχῆται ὁπασοῦν ἐπὶ ὑπεροχῇ μεταξὺ τῶν ἄλλων προσώπων. Ἐχει μόνος ὅσον νοῦν δὲν ἔχουσι ὄμοι τὰ ἐπτά. Ἄλλα πρόσωπα τοῦ δράματος. Ἐφ' ὅσον ἦτο ῥάπτῃς, ἰδοὺ ποία ἦτον ἡ τακτικὴ του.

Τὸ ἴνα δὲς νὰ περιῶ σ' τὰ βρακίαι, καὶ εἰς καὶ τρεῖς τὰ ἰδῆ νὰ πληρόνεται, καὶ τὸ γέλει ὅπου τοῦ παρήγγειλαν, καὶ κάμῃς ἴνα φέρμα νὰ τοῦ γινῆ.

Ἄλλ' ἀφοῦ προήχθη εἰς βαθμὸν ὑπουργικῶς συμβούλου, τότε κυρίως λάμπει εἰς ὄλην του τὴν ἀξίαν. Περιπαίξει πάντας Σπύρον, Ἀνθοῦσαν, Κουτρούλην, ποιητὰς καὶ ἐφημεριδογράφους, ἐνίοτε καὶ τὸν εαυτὸν του. Τὰ περὶ Σανθούλη περιέχονται ἐντελέστατα εἰς στίχους τινὰς, οὗς κατέχωρίσαμεν ἀνωτέρω, καὶ οἵτινες, ἀρχόμενοι ἀπὸ ζουγρὰ μαλλιά, καταλήγουσιν εἰς κοῦφρο καύκαλο. Περὶ Σπύρου ἀς μὴν εἰπωμεν τίποτε. Εἶναι ἡ μόνη χεῖρις ἣν δυνάμεθα νὰ τῷ κάμωμεν. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ παρασιωπήσωμεν ὅτι ὁ χαρακτῆρ τῶν ἐφημεριδογράφων καὶ ὑπαλλήλων εἶναι ἐπιτυχέστατος. Τῶν τελευταίων μάλιστα τούτων εἶναι καὶ πολὺ σύντομος, καθότι δύναται νὰ περιληφθῆ εἰς μόνον τὸ ἔνομα τοῦ ἀντιπροσώπου των. Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι Μισθο-φᾶς.

Εἰς δείγμα τῆς εὐφυΐας τοῦ ὄλου δράματος ἀς διεξέλθωμεν μετὰ τοῦ ἀναγνώστου σκηνὰς τινὰς αὐτοῦ, ἐν καὶ ὀλοκλήρον εἶναι παραθέσεως ἀξίον. Καὶ πρῶτον ἀμύμητος εἶναι ἡ εἰς τὴν μελλόνυμφόν του πρῶτη παρουσίαις τοῦ Κουτρούλη. Ἰδοὺ τὸ πρό-

Καρδιά μου ή μήνην των θεογόνων σου,
 'Ως μνησθένος ζέφυρος του 'Υμηττού,
 Είς τή νησί της Σάρκας με συνώδευε,
 Και ή καρδιά μου την γλυκεράν εικόνα σου
 'Καλώσκει τρεις μήνας ως χρυσόν αυγόν,
 'Ως που τ' αυγόν άνοιχθηκε, κ' εθλαστισάν
 'Ανοημονοισάν τ'ό τ'ά σ'ε ίδιόν,
 Και έσπυσα με τ'ά κ'τιρά τ'ά πύρινα
 Του άτυπολοίου, να σ'ε φέρω άφρονον
 Τον φέρον της άγλαίας και της πίστης.

Καθώς βλέπετε, ο λόγος είχε πολλήν δύναμιν· άλλ' ο Κουτρούλης δέν ήτον οήματίας, και έπειτα εις τ'α τοιούτου είδους πράγματα ανενώριζε την ύπεροχήν του Στροβίλη. Στρέφεται λοιπόν ιδιαιτέρως προς αυτόν και τόν έρωτά·

Καλέ, Στροβίλη;

ΣΤΡΟΒΙΑΗΣ:

Κάπως υπερβολικά.

Ο αυτός διάλογος ανανούται και όλίγον κατωτέρω:

ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ.

'Άγγελος ήσαι, Στροβίλη.

ΣΤΡΟΒΙΑΗΣ.

'Έτσι κ' έτσι.

ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ.

'Έρχου τόν νοόν, Στροβίλη.

ΣΤΡΟΒΙΑΗΣ.

'Η ζωία μέτρια.

Όταν ή 'Ανθούσα προσελίγη εις τόν Κουτρούλην άλλ' λαγήν έπαγγελματός, ίδού ή ήρωική αυτού άπάντησις:

Θυαία σ'ε γένη και ή τέχνη μου
 Την άγαπούσα, πλην ής πάγη ο' τό καλό!
 Ποιάν άλλην θέλω; τί να γίνω, πρόσταξα.
 Φομάς να γίνω, ή να γίνω κήπηλος;
 Να γίνω καύτης, ή βουλή, ή γεωργός,
 Σκωφτής, βαφτής, ποδηματής, χαλιωματής,
 'Η κερθουνάρης, ή νεροουδαλήτης,
 'Η υπαλληλοποδοματωσκώποιστής;

ΑΝΘΟΥΣΑ.

"Ω κάρμ μου! πώς ή νοός σας στρέφεται!
 Είς χαμηλά, και με την λάσπη τρίφεται!

ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ.

Νά γίνω σχοινοβάτης;

ΑΝΘΟΥΣΑ.

"Ο! μήν πείσται!

ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ.

'Υπεύθυνος σύντάκτης;

ΑΝΘΟΥΣΑ.

"Αν της φυλακής;

'Ιδιαιτέρως άγαπάει την ήρωική;

Μετά την άναχώρησιν της 'Ανθούσας μένουσι συσκευασμένοι ο Κουτρούλης μετά του Στροβίλη.

ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ.

Τώρα τί να κάμωμιν;

ΣΤΡΟΒΙΑΗΣ.

Σ' τ'ά χέρια τ'ά παπούτσια και ν' ανάθωμιν
 Είς τ'ά π'ε'ρά τ'ά π'ε'ρι να του Γαλλικού,
 Κ' είς τ'ό νησί να πάρωμιν τ'ό φυτόμα.

Και τ'ό όντι άλλο μέσον δέν υπήρχεν άν ο Κου-

τρούλης δέν έγινετο ύπουργός, έπρεπε να αποβά-
 λη π'άσαν έλπίδα επίτυχίας. Ίδού τέλος ή άπό-
 φασίς του!

ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ.

Δοικόν αν πρέπει, άλλως αν δέν γίνεται,
 Στροβίλη, κάμα, κάμα, κάμα με ύπουργόν!

ΣΤΡΟΒΙΑΗΣ.

Πώς; να ή κάμα ύπουργόν;

ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ.

Και ή κάμα με,

Στροβίλη μου! Τ'ό πράγμα ο' αν άδύνατον;

Χρηάζεται παιδεία ίσως; 'Αν αυτό,
 'Ομιολογώ πώς δέν την έχω.

ΣΤΡΟΒΙΑΗΣ.

'Όχι δά!

Καιρός δέν είναι όπου είχα ύπουργόν,
 'Εμάρται τ'ό κονδύλι του ως δικιλίαν,
 Και έκαπτεν ύπουργομήν, κ' όμοιάζον
 Τ'ά γράμματά του κακοθείαι μυιών.

ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ.

Δοικόν τί άλλο δύσκολόν χρειάζεται;

ΣΤΡΟΒΙΑΗΣ.

'Υπόκρισις και όθλος, και άλωπειά,
 Και τέχνη, κ' άγρυπνία, και ποψισματα,
 Και ύπουλότης, κ' ύποσχίσις σκοτεινά,
 Και δακρυσοφία και έγωισμός.

Τ'ά προτερήματα ταύτα και σήμεραν άλλ' τότε
 πρό πάντων ήσαν πολύ καινά. Ο Κουτρούλης λοι-
 πόν δέν δυσκολεύεται ν' άπαντήσῃ·

Αυτά ίσως εύρίσκονται. Τ'ά έχωμιν
 Οί δύο μας· άλλα είχόν, και άλλα ού.

Διερχόμενοι τ'ας μεταξύ σκηνάς, δε λάθωμιν μέρος
 και εις διάλογόν τινα, δν σχηματίζει ο Κουτρούλης
 μετά τίνος ποιητού Φοιβίσκου. 'Αλλά προηγουμέν-
 νως είναι ανάγκη να μάθῃ π'ας τις ότι, όταν ο συγ-
 γραφέας του γάμου του Κουτρούλη λέγη ποιητής,
 έννοεί τούς ευδαίμονας θνητούς τ'ας σωρευόντας έρ-
 ελλέψαι ιδεών άρμαθόντων εις ια και αζαι, τουκ
 τέστιν όχι τ'ους αείλοδς αλλά τ'ας δουδοκάς. Ο
 Φοιβίσκος έρχεται να συγχαρή τόν Κουτρούλην επί
 τ'ῃ διορισμῷ του, και άρχεται κατά φυσικόν λόγον
 από Πινδαρικους στίχους, και τήνελλα ταράλαλα.
 Ο Κουτρούλης καθ' όλον του τ'ό βαπτικόν στάδιόν
 δέν συνέπεσε να λάβῃ μεγάλας σχέσεις με ποιητάς,
 καθώς πιθανώτατα βλοι οι φάπται του κόσμου· εί-
 ναι λοιπόν πολλά φυσική ή έρώτησις, ήν άποτελεν
 τ'ῃ Φοιβίσκου·

Τι τυχαίον δέν καταλαβάνω γρό,
 Τί πράγμα είσαι; πότε που να σ'ε χαρώ;

ΦΟΙΒΙΣΚΟΣ.

Δέν είμαι πρόβημα· είμαι μέγας ποιητής.
 'Εγώ συμπλήρω μ' άσθη διδωρμέθειαι

Τόν στέφανον της δόξης τόν λαμπρότερον.
 'Εγώ την φήμην διαγίρω και πτερώ,

'Εγώ χαρίζω εις τ'ους άστυγείς θνητούς
 'Αθανασίαν, δάφρον άνακτίστητον.

ΚΟΥΤΡΟΥΛΗΣ.

'Αθανασίαν αν χαρίζεις, φίλε μου,

'Ολίγη δόσι κ' εις τόν επενδύτην σου,
 'Όπου άπ' έλικις τ'ας άραξίς του έγούμῃ.
 ΦΟΙΒΙΣΚΟΣ.
 'Εγώ της γλώσσας κάμα άπόλυτος.
 Την έχω εις τ'ας χείρας μου έλαστική.
 'Αρχαίαν, γυθαίαν, μακαρονικήν,
 Την παρατίνα την αυτίμω, την στριβίλν,
 Την διακρίφω, όπως θέλω, την γυρνά,
 Την κάμα ή,τι θέλω.

Ο Κουτρούλης δέν υπέθετέ ποτε ότι ή γλώσσα εί-
 ναι τόσο έλαστική. 'Αλλ' άφού τ'ό πράγμα έχει ού-
 τω, δέν δυσκολεύεται να άπαντήσῃ·

Τότε κάμα τιν,

Σε συμβουλίαν, φίλε, βαδίζματα,
 Διότι βλέπω π'ως αυτά που φορείς
 Κατήντησαν άσώφιστα διδωρμέθειαι.

ΦΟΙΒΙΣΚΟΣ.

Δέν έμυνδ' τ'ά κάτω, τ'ά επίγεια
 Τόν νοόν επάνω αιώρῃ; και τρίφεται
 Μι της σελήνης τ'ό γλυκό και τρίμον φάς,
 Μ' ήμῃ' άσθόνων και με δάφνας Περνασσού.

Ο Κουτρούλης; ή ήκουσε βέβαια και άλλοτε να γί-
 νεται λόγος περί διανοητική; τροφής, φαίνεται όμως
 ότι διέτηρεσε πάντοτε συμπαιθείας τινος προς την
 σωματικήν, ως άποδείκνυται εκ τ'ων κατωτέρω·

'Ισχυρήν τροφήν με λίγω, και δέν φαίνεται
 Πουδ να ή παχύν.

'Αλλ' δε σταματήσωμιν ένταύθα, διότι βλέπομεν
 ότι ή μαγεία των αντιγραφόμενων επί πολύ μ'ε-
 πέρσφουεν. 'Εκ τούτων δύναται να κρίνῃ π'ας τις
 περί του όλου ποιήματος, και να χειροκροτήσῃ τόν
 ποιητήν, όστις τοσοῦτον επιτηδείως εξέσφουε να κινή
 κατά την θέλησιν του, ή τ'ους κλυθμούς, ή τόν γέ-
 λωτα. 'Ελπίζωμιν τ'αχέως να λάβῃ τ'ό βιβλίον ζών
 επί του θεάτρου, και τότε θέλωμιν δυνηθῆ να θυ-
 μάζωμιν κατ' άρέσειαν τ'ό ευφύεστατον των καθ' ή-
 μάς έλληνικών δραμάτων, την ευθαλοτέρην ποιη-
 τικήν μας δάφνην. 'Αλλ' είπα δάφνην, και έλησημό-
 νησα ότι σήμεραν χάρις εις τήν συκαγαγίαν, κατ'
 τόν μακαρίτην Βερνάνζε, δέν πιστεύωμιν πλέον εις
 τ'ας δάφνας.

grâce à la calomnie
 nous ne croyons plus aux lauriers.
 Α. Σ. Β.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΚΑΦΡΩΝ

Και ο Γάλλος περιηγητής.

—οεφθ—

Η 'Αφρική είναι, ως γνωστόν, τ'ό μέρος εκείνο
 του κόσμου περί ού όλίγωτερα γνωρίζομεν έτι και
 σήμεραν. Και αξιοίσι μ'έν τινες ότι οι Φοίνικες πε-
 ριήλθον αυτήν άπ'αυτήν, άλλ' ουδέμια σ'άζεται περί
 τ'αύτου άπόδειξις, ένώ είναι βέβαιον ότι ούδ' οι 'Ελ-

ληνες ούδ' οι 'Ρωμαίοι προσέβησαν πέραν των προ-
 κριτίων μερών. Πρώτοι οι 'Αραβες, κατακτώντα-
 ρες την 'Αφρικήν διηρύνθησαν άκριβέστερον από της
 ζ'. εκατονταετηρίδος την προς ανατολάς και προς
 βορράν χώραν. Την δε ιζ'. εκατονταετηρίδα, οι Πορ-
 τογάλλοι έπισκεφθέντες έβην την παραλίαν της 'Α-
 ροικής, έχάραξαν την προς τ'ας 'Ινδίας θαλασσίαν
 όδον δια του Εύελπίδου 'Ακρωτηρίου. Την παρα-
 θύσαν εκατονταετηρίδα έγινόντο άπόπειραι όπως
 διερευνηθῇ και τ'ό έσωτερικόν της απέραντου ταύ-
 της χώρας, και πολλοί 'Αγγλοι και Γάλλοι μετέβη-
 σαν μετά πολλών κινδύνων εις διάφορα μέρη· εις
 μάξιμα αυτών, ο Γάλλος Caillié, προσήλθε και μέ-
 χρι Τομπουκτού περί τ'ας άρχάς τ'ης ένεστώσης εκα-
 τονταετηρίδος, όπου έμυθολογείτο ότι έκείντο πά-
 όρη της σελήνης. Είναι δε τ'ό Τομπουκτού τ'ό έμπα-
 ρεϊόν της ένδοθέρης 'Αφρικής.

Η 'Ιθριωδία και τ'ό μισόξενον των κητόλων είναι
 τ'ά μόνα αίτια δι' α οι π'άσαν σχεδόν την οικουμένην
 έπισκεφθέντες· Ευρωπαίοι δέν έδυνήθησαν άχρι της
 σήμερον να εισχωρήσασιν εις την 'Αφρικήν. Και όμως,
 οι και πολλοί εκ τούτων έθανατώθησαν, ούδέν ήπτον
 εύρίσκονται άλλοι, επίσης άτρόμητοι φίλοι της έπι-
 στήμης, ένίοτε δε και της έμπορίας, οίτινες διαδέ-
 χονται τ'ους πρό αυτών. Πρό όλίγων ετών ο Πάλ-
 λος 'Αδδόφος Δελεγόργ, έβήθη εις τ'ας χώρας των
 Κάφρων των επικαλουμένων Ζουλού χάριν φυσιολο-
 γικών έρευνών, έκτισσε καλόθην παρά τ'ας όχθας έ-

νός ποταμού, και έζει ως ο Ροδινών, κατ'α τούτο
 μόνον διαφέρων εκείνου, ότι αντί ενός Παρασκινά
 είχε μεθ' έαυτού πολλούς. Και τινα των ήμερών
 έβήθη προς αυτόν πρόεδρος του ήγεμόνος των Ζου-
 λού, του Αυτακράτορος Πάνδα, εξήτησε παρά του
 λευκού ξένου περιδέραια εξ ύάλου άτινα έπαύλμει
 να προσφέρῃ προς τε την τριετίστονον αυτού σύμ-
 γων και τ'ους στρατηγούς του. 'Επειδή δε ο ξένος
 είχε φέρει πολλά τοιαύτα όπως τ'ά μεταχειρισθῇ
 αντί νομισμάτων, άπεράσισε να υπάγῃ νά τ'ά προσ-
 φέρῃ αυτοπροσώπως προς τόν κριταϊόν μονάρχην.
 Αναχωρήσας λοιπόν την 5 Δεκεμβρίου 1841, έ-
 βήσας την 7 εις τ'ό επί λόφου κείμενον μουδι ή
 χωρίον του Πάνδα, όπου υπεδέχθη αυτόν εις ύπα-
 σπιστής, και έφερε δια πολλών αύλων χωρίζομενων
 άπ' άλλών δι' άκανθών άντι τοίχων, προς τόν
 ήγεμόνα· ούτος δε άσπασμένος προθύμως τόν ξέ-
 νον, έδήλωσε χαράν μεγάλην δια την έπίσκεψιν. Τ'ά
 περιδέραια όμως ουτε κατεδέχθη να ιδῇ· έπίδει-
 κνών ούτω ότι πολλῶ μείζονα ευχαριστησιν ή-
 σθάνετο δια τήν έλευσιν του λευκού· διότι, καθά βε-
 βαιοί ο Κ. Δελεγόργ, οι ευγενείς Κάφροι διακρίνον-
 ται εις άκρον επί ευγενεία συμπεριφορής και όμιλίας.

Και λοιπόν ο ευρωπαίος φυσιολόγος έπιλοξενείτο
 υπ' αυτακράτορος από του νέμματος του όποιον τσα-
 σαράκοντα έάρμαγτο γιλιάδες πολυμιστών. 'Αλλ'
 ο παντοδύναμος ούτος ήγεμόν κλίνην άλλην δέν είχε
 να προσφέρῃ τῷ ξένω αυτού πλην ψιάθου έκτεταμέ-
 νης κατά γῆς, τεμάχιον ύάλου άντι προσκεφαλαίου,
 και πύρ βρέμον δι' όλης της νυκτός έντι σκεπάσμα-

τος. Ομοία ἦτο καὶ αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ἡ κλίση. Ὁ Κ. Δελεγόργ, ὅστις εἶχε συνειθίσει νὰ ἀναπαύεται ἐπὶ τοιαύτης πατριαρχικῆς στρωμνῆς, ἐκοιμήθη γλυκύτατα, καὶ τὸ πρῶν μετέβη εἰς ἐπισκεψὴν τοῦ ἀνακτος.

— Καλὰ ἔκαμε, εἶπαν ἐκεῖνοι, καὶ ἤλθεσ ἐγὼρίς· ἡ ἡμέρα εἶναι σημαντικὴ, ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἶναι ὤριμος, καὶ μετ' ὀλίγον θ' ἀρχίσουν οἱ χοροὶ. Σήμερον μάλιστα θὰ ἰδῆς καὶ τοὺς νέους νὰ χορεύουν· αὐροὶν θὰ χορεύουν οἱ στρατηγοί, καὶ μεθ' αὐτῶν αὐτὸς ὁ Πάνδας. Θὰ εἶναι ὠραία, πολὺ ὠραία, ὠραϊότατα· διότι ὁ Πάνδας εἶναι μεγάλος, πολὺ μέγας, καὶ ὁ λαὸς του εἶναι πολυάριθμος ὡς ἀκριθεὶς ἡ καρδία τοῦ Πάνδα σιωπᾷ· διότι ἔχει μάρτυρα τοῦ μεγάλου του· ἡ καρδία τοῦ Πάνδα σὲ ἀγαπᾷ πολὺ καὶ σὲ εὐχαριστεῖ.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κ. Δελεγόργ δὲν ἐπεθύμει νὰ διατραφή τὸς ἡμέρας παρὰ τῷ Κέφρω, ἀπεκρίθη·

— Πάνδα, ἡ καρδία μου σὲ ἀγαπᾷ πολὺ· οἱ ὀρθοκλήμοι μου ἐπεθύμουν νὰ σὲ ἰδοῦν νὰ χορεύῃς μετὰ τῶν πολεμιστῶν σου οἵτινες εἶναι πολυάριθμοι ὡς ἀκριθεὶς, ἐπειδὴ εἶσαι ὠραῖος ὠραϊότατος, μέγας, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ περιμείνω τόσον καιρὸν.

Καὶ ὁ βασιλεὺς·

— ἠμπορεῖς, θὰ προστάξω νὰ σὲ δώσουν δαμάλιον δι' ἐσὲ καὶ τοὺς ἀνθρώπους σου.

Ἐνοεῖται δὲ ὅτι εἰς τὴν προστασίην ταύτην ἠναγκάσθη νὰ ὑπακούσῃ ὁ ἡμέτερος περιηγητής.

Περὶ δὲ τὴν ὀγδὴν ὥραν τῆς πρωίας ἀνεπαύετο κατὰ γῆς ἐκ δεξιῶν τοῦ Πάνδα, ὅστις ἐκάθητο ἐπιθρανίου μονοξύλου.

Καὶ μετ' ὀλίγον φωνὴ οὐρανομήκης ἠχίσασα χιλίου πεντήκοντα πόδας μακρὰν, ἐλλυκας τὴν προσοχὴν πάντων· ἦτο δὲ ἡ φωνὴ τῶν νέων σεσωρευμένων εἰς ἕξ μοίρας, ἐκ χιλίων ἀνδρῶν συγκειμένης ἐκάστης, οἵτινες ἤρχοντο τρέχοντες πρὸς τὸν βασιλεῖα. Οἱ μικροί, ὁ κράτος τῶν ἀσπίδων κρουομένων διὰ ῥοπαλῶν, καὶ μανιώδεις χειρονομίαι καὶ ὀκνητοὶ δρόμοι τῶν ἐνεποίουν φοικίην. Ἀλλὰ διὰ μιᾶς οἱ τρομαροὶ ἐκείνοι σωροὶ ἐστάθησαν πρὸ τοῦ βασιλέως, ὡς τὸ βρυχόμενον κύμα ὅτε ἐκπέσει ἐπὶ τῆς ἀκτῆς.

Τὴν ἐπιούσαν ἐπανελήθη ἡ πανήγυρις· μεγαλύτερον ἔχουσα χαρακτηρὰ· διότι εἰκοσιπέντε συντάγματα ἐκ χιλίων ἀνδρῶν ἕκαστον, διακρινόμενα διὰ τοῦ χρώματος τῶν ἐκ δέρματος βουβίου κατεσκευασμένων ἀσπίδων, παρήλλαξαν πρὸ τοῦ Μαύρου. Οἱ εὐζῶνοι ἐφόρου σάβαν, ἦτοι χιτῶνα στρατιωτικὸν ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν ὀφρύων καὶ καταβαίνοντα μέχρι τῶν γονάτων· σῆκεται δὲ οὗτος ἐκ τριακοσίων ἢ τετρακοσίων λωρίδων δερματῶν, καὶ ἀνοιγοκλείεται κατὰ τὰς κινήσεις καλύπτων μὲν τὸ σῶμα, ἀλλὰ μὴ κρύπτων αὐτό. Εἰς τὴν κεφαλὴν οἱ πολεμιστὰὶ ἔφερον κεφαλοδέσιμον ἐπίσημ· ἐκ δέρματος, ἐφ' οὗ ὑφύοντο κατὰ κάθετον μακρὰ πτερὰ νομιστικῆς ὀρνίθου.

Μετὰ τὸν πολλὰς ὥρας διαρκέσαντα χειρετισμῶν, τὸ πλῆθος ἐτχημάτισε κύκλον καὶ ἤρχισε γὰ ψάλλ-

λὴ ἐμβατηρίου μετ' ἀπιστεύτου ἀκριθεὶς περὶ τῶν ρυθμῶν. Πausάσης δὲ τῆς μουσικῆς, πολλοὶ τῶν πολεμιστῶν ἀπέτεινον πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἐρωτήσεις περὶ τοῦ πολιτεύματός του. Καὶ τινες αὐτῶν καταλιπόντες τὰς τάξεις, ἐβήθησαν πλῆρεις οἴστρου καὶ τόλμης, ἠτινίζον ἀτάραχοι τὸν Πάνδα, οὕτως τὸ βλέμμα ὁμοίαν ἀστραπὴν, προσέβαλλον ἀναφανδὸν τὰς πράξεις του, ἀντίκρουον τὰς ἀπαντήσεις του, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανήρχοντο εἰς τὰς τάξεις χειρονομῶντες μετὰ καταφρονήσεως. Ἐνῶ δὲ ἐνόμιζέ τις ἤτι· ἡ μερὶς τοῦ βασιλέως καὶ ἡ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἠτοιμάζοντο νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας, ἐπήρχετο τοιαύτη γαλήνη, ὥστε οὐδ' ἔχνος ἔμενε τοῦ πρὶν θορύβου.

Ἐπειδὴ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν ὁ καιρὸς ἦν βροχερός, μόλις περὶ τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν συνήλθον. Καὶ μετ' ὀλίγον τὸ ἔδαφος ἐλλυκεῖτο ὑπὸ τοὺς πόδας ὀλοκλήρου λαοῦ, καὶ ὁ ἀήρ ἐπληροῦτο ὑπὸ τῶν ἀλαλαγμῶν εἰκοσιπέντε χιλιάδων πολεμιστῶν.

Περὶ δὲ τὴν τετάρτην ὥραν ὁ βασιλεὺς ἐπανεληθὼν εἰς τὰ ἴδια ἀρχὴς τὸν ἐρυθρὸν του μινδύον καὶ περιεβλήθη στρατιωτικὴν στολήν· ὅτε δὲ ἔλθων ἐστάθη ἦτο τῶντι μεγαλοπρατής. Καὶ διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς ἐκράτει τέσσαρα δόρατα καὶ ἀσπίδα λευκὴν μελανὰς ἔχουσαν ῥιθιδώσεις, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς, φερύσης ψέλλιον ἐξ οὐρᾶς πύθικος, ἐπαλλεν ἄλλο δόρυ ὀλοσιδήρον. Τὸ κεφαλοδέσιμόν του ἦτο ἐκ δέρματος ἐρυθροῦ, ἐφ' οὗ ἐκρέμνοντο τετράγωνοι λωρίδες ἐρυθραὶ· ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἐκυματίζοντο χαριέντως πτερὰ δύο ἢ τριῶν ποδῶν μήκος ἔχοντα, καὶ διπλῆ δέσμη ἄλλων ἐρυθρῶν τε καὶ κυανῶν ἐκάλυπτεν ὀπισθεν τὸ κρανίον. Ἀπὸ τοῦ τραχήλου του ἐκρέμνοντο πανταχόθεν κόρυμβοὶ μακροὶ ἐρυθροὶ τε καὶ πράσινοι μετὰ οὐρῶν βοῶν καὶ πιθήκων· περὶ δὲ τὴν ὀσφίν ἐκοιματίζετο ἡ σάββα, ἐνῶ οὐρὰ λευκὴ ἦν περιτετυλιγμένη ὑπὸ τὸ γόνυ ὡς περὶ καλτοδίτης, καὶ μαλλωτοὶ κροκίνοι κροκίνοι ἐστόλιζον τοὺς ἀστραγάλους του.

Τοιοῦτον ἐνδυμα φέρων, τὸ λεπρότερον τῶν Κήρρων ἐνδυμα, ὁ Πάνδας ἐψάλλε ρυθμίζων τὸν τόνον δι' ἀμφοτέρων τῶν ποδῶν, καὶ πάλλων τὸ δόρυ ποικιλοτρόπως. Πάντας δὲ οἱ παριεττώτες ἐπανελαμβάνον τὰ τε ἄσκητα καὶ τὰς χειρονομίας του.

Ψάλλων οὕτω καὶ χορεύων ὁ μέγας αὐτός στρατὸς, ἐπλησίασε τριάκοντα περίπου πόδας πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐκάθητο ὁ Γάλλος μετὰ τῆς Καφρικῆς συνοδίας του. Δευτέρᾳ δὲ τις φάλαγγ' ἦλθεν ὀπισθεν αὐτοῦ, ὥστε ἐβρίσκειτο ἐν μέσῳ κύκλου πολεμιστῶν. Καὶ συγχρόως ὁ κήρυξ μακροβλήτης ἀπὸ τοῦ πλῆθους, διέβη παρὰ τὸν Γάλλον καὶ ἀπήγγειλε συνηρωπάζων τὴν ἀπατρίατικὴν ταύτην λέξιν ομταγατὴ ἦτοι μάχη, τὴν αὐτὴν ἐκείνην λέξιν ἣτις ἐχρησίμασαν ἀντὶ συνθήματος ὅτε κατέφευξαν τὸν Ὀλλανδῶν Ρετιέρ καὶ τοὺς συντρόφους του ἐν μέσῳ τοιαύτης ὡς ἐγγιστα τελετή.

Ὁ Δελεγόργ ἠτοιμάζετο νὰ ἐρευνήσῃ τοὺς ὀπισθοῦς του Κήρρους, ἐντρέμους γενομένους, τί ἐσημα-

νον ταῦτα, ἔτε ὁ Πάνδας ἦλθε πρὸς αὐτόν· κάλ-

α Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, γράφει ὁ Γάλλος, ὀλιγώτερον καὶ ἄκω δευτερολέπτων διαρκέσαντα, χίλιαι ἰδέαι ἀνέβησαν εἰς τὴν κεφαλὴν μου. Ἐτελείωσαν, ἔλεγον κατ' ἐκφυτὴν ἀδύνατον εἶναι νὰ

οἱ στρατιῶται εἰς βνήθειάν σου, θὰ τὸν τρυφήσω δεκάκις, μὴ προσδοκῶντα ἀντίστασιν· διότι βλέπων ὅτι δὲν φέρω ἀσπίδα, νομίζω ὅτι εὐκόλως θὰ με φονεύσῃ.

Ἄλλὰ τὸ δόρυ ἔμενε πάντοτε εἰς τὴν χεῖρά του. Ἐπατήθην ἄρα, καὶ ἀδίκως ἀπέδωκε εἰς αὐτόν το-

Τὸ δόρυ ἢ τὸν ἀσπίδα

φύγω. Καὶ προσηλάσας τὸ βλέμμα μου ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν του, κατεσκόπευον τὰς κινήσεις του. Ἡ ἐλυπούμενη διανοηθεὶς τοιοῦτα περὶ τοῦ Πάνδα. Ἀλλ' ἰδοὺ αὐτὸς ὀπισθοχωρῶν χροῖς νὰ στραφῇ, καὶ ἐπα- ν' ἀντικρούσῃ τὴν πληγὴν, ἐνῶ ἡ ἀριστερὰ ἔλυε τὴν νεργόμενος τρέχων, καὶ πάλλων τὸ ὄπλον του ἐβλῆ κατά τὸ στῆθος μου.

Ἄλλ' ἐπανελάθε τὴν ἀθλητικὴν ταύτην γυμνασίαν· αἱ ἐπανελάθε τὴν ἀθλητικὴν ταύτην γυμνασίαν, θὰ φονεύθῃ· ἀλλὰ τουλάχιστον, πρὶν ἔλθωσιν ἄλλ' ἐπὶ τέλος ἰδῶν, ὡς φαίνεται, ματαίαν τὴν ἐ-

πειλην, επανηλθεν αγωρωχος εις την θυσιν του. Μόλις δε ετιθη επι κεφαλής τής φάλαγγός του, και τα πολεμικά ασηματα ηγησαν θορυβωδέστερα, αι κινήσεις εγένοντο ταχύτεραι, και σύμπαντες οι πολεμιστάι προήλασαν κατά γρομμήν. Ήκεινος δέ, ου τινος ο οφθαλμικός ελκμπακόπει ως μέλας αδάμας, διέβη εκ νέου απειλητικός παρά τον ξένον του και ώρμησε κατά τής επιθεν φάλαγγος, ήτις, προσποιουμένη τρόμον μέγαν ένεκα τής δυνάμεως και τής ισχύος του αυτοκράτορος των Κάφρων, ετρέπη άτάκτως, αλλά μετά μικρόν ο κύκλος άρχηματίσθη ως και πρότερον οι πολεμιστάι όμως ισταντο σιωπηλοι, ακίνητοι και σπριζόμενοι επί των μεγάλων ασπίδων. Αφρησε ασηματα γλυκύτερα ηγησαν εκτός του κύκλου, και διαβρόχθέντος του εξ ανθρώπων τείχους, είδόμεν το γαρήμενον του σουλτάνου.

Ο και πρώτον μόν ηρχοντο γυναίκες είκοσι, φέρουσαι είδος μέλανος ετήητος ήμικλειστού εμπροσθεν και τυλισσομένης περι τή ισχία περιδέραια εξ ύάλων κτεκαλύπτου τή στήθη, τήν όρχιν και τους βραχιόνιας κίτων τή κεφαλοδέσμιά των ήσαν έρουθρά, και εφ' εκάτερου των ώτιων άνυψούτο έπιχρότως δέσμη πτερών. Έπειτα δέ παρηκολούθουν νέων παρθένων σειραι δύο, μόνον ένδυμα φερουσών ζώνην στενήν όσον και ή τής Αφροδίτης. Πάσαι δε αύται εταλάντευον τās χείρας, και εβρόχθιζον τό μέτρον διά του ποδός, και προτήχοντο μετά μεγκλοπρεπούς βραδυτήτος. Αφού δέ έβαλλον επί τινα χρόνον διηρέθησαν κατά τετρακτύας, και διάτρεξαν ούτω τον κύκλον έσωθεν, διάφορα σχήματα ποιούσαι. Συνελθούσαι δ' επί τέλους, άνεχώρησαν έν ψαλμίζε και ύμνοι, διαβήσαι διά του άνοιχθέντος ευσεδάγως πρό αύτων κύκλου.

Ο δέ Πάνδας, προτάξας να διανεμηθή άπειρος ποσότης ζώου προς τους αξιωματικούς και τά έκλεκτότερα των σωμάτων, εκάθησεν ως και πριν εις τό θρανίον του, και περιέμενε να φέρωσιν οι νέοι ένώπιόν του ταύρον έλευκτόν εκ των τής βασιλικής άγέλης. Ο ταύρος ούτος σραζόμενος, έμελλε να διανεμηθή προς εξ χιλιάδας πολεμιστών. Μόλις άρχάνα μία δακνιά (*) έπιπτεν εκάστω' αλλά τό έθος ήτο άρχαίον, και οι Κάφροι άγκυώσι να έμμένωσιν εις τās παραδόσεις.

Έπειδή όμως ο ταύρος, ως μη άγκυών επίσης τή αρχία έθιμα, έκμάνει κατέβαλε και ήπειλει να καταβάλη έτι πλείστους μάχους, εζητήθη παρά του βασιλέως ή άδεια να φονευθή όπου εφρίσκετο. Αλλά ούτος, άγανακτήσας διότι δεν κατανίκησεν τοσούτω μικράν δυσκολίαν, άπεκρίθη λακωνικώς: « Φέρετέ τον! » Και άμέσως οι νέοι περικυκλώσαντες τή ζών γεννιώως παλαιών, εκόμισαν αυτό σύροντες προς τον μονάρχην· ούτος δέ άνερχής: « Σφάξάτε τον! » Έν βίπη δέ οφθαλμού εσφάγη ο ταύρος και καταμελιώθει: διανεμηθή προς τους πολεμιστάς.

Αιτηγούντι οι Κάφροι ήτι ο προκάτοχος του Πάν-

δα Διούγαν, είχε ποτε δώσει όμοιον πρόταγμα· τό θυμα όμως ήτο έλέφας. Έπειδή δέ τό ισχυρόν ποτό θηρίον κατέπαται και εξεσπενδόνιζε διά τής προβοσκίδος του τους πλησιάζοντάς, ο μαύρος αυτοκράτορ εξείκνη πλέον του έλεφάντος: Τόπτε οι πολεμιστάι έρημασαν ήρώσι κατά τον ζώντος κολοσσού και άρπάσαντες αυτόν από τής ούρας, των ώτιων, τής προβοσκίδος, και των ποδών, τον έσυραν έν θριάμβω μέχρι του βασιλικού θρόνου n.

Μετά τό τέλος τής τελετής ερευνήσας ο Δελεγοργ ή έσήμενον αι κατ' αυτού πολεμικη εκείκει επιδείξεις, έμνησεν ότι εγένοντο κατ' έθιμαξίαν δπως δαυθ ή δύναμις και ή ισχύς του βασιλέως, κυρίου όντος και τής ζωής του λευκού ως και τής των μαύρων. Κατά τήν κεραικήν έθιμοταξίαν ή έξνος έπρεπε να βμολογήσ ην υπεροχήν του Κάφρου ήγειμόνος φεύγων δρομαίος. Έπειδή όμως ο Πάνδας έθήσεν ότι ο Δελεγοργ άγνοεί τήν τάξιν ταύτην, δεν τον έτιμώρησε.

Και όμως δεν έβλεπε τήν ώραν ο ήμέτερος λευκός ν' άποχωρητήσ τον βασιλέα και τους περι αυτόν· αλλά τις εξέρχεται όπως θέλει εκ τής φολεάς του λέντος; Είπών ο Πάνδας ότι ένεκα του κακού καιρού ο χορός δεν ετελέσθη μετά τής δούσης λαμπρότητας, ήνάγκασεν αυτόν να μείνη και τήν έπιούσαν.

Έκων άέκων υπήκουσεν ο Γάλλος, προσθείς μάλιστά ήτι ελογίζετο εύτυχής διά τήν παράτασιν ταύτην.

Ήρχισαν δε και αύθις οι χοροί μικρόν μετά τό μεσονύκτιον, φεγγαβολούντων πολλών πυρών εκ έύλων ρητινωδών. Τά ασηματα, ή κλαγγή των δ-πλων και των βρυάτων ο κρότος άντήχων μακράν ως θύελλα, και τά εκθεσχευμένα μαύρα εκείνη σώματα, φοιτιζόμενα ήπύ των φλογών, εφαινότο μάλλον διάβολοι ή άνθρωποι. Ω; και τήν προτεράσαν, άλλόκληρος εκείνη ή ήμέρα καταγαλώθη έν χοροίς και πηδήμασι.

Τό έσπέρας καταπαπονημένος υπό τής άγρυπνίας ο Δελεγοργ, έμνήσσε τώ Πάνδα ήτι έσάσπει να αναχωρήσ ην έπιούσαν. Ο δέ Κάφρος, μόλις ένδούς εις τήν είδησιν, έδωρησάτο τώ λευκώ οδόντας δύο έλέφαντος υπερμεγέθεις.

Σιωπών υπό χαράς άνεχώρησεν ο Γάλλος τήν 12 Δεκεμβρίου, και ότε έφθάσεν εις τήν καλύβην του έδόξασε τον Θεόν ως τις άπολωλός, όστι άνεیره τον οίκον τήν πατρίδα και μάλιστα τήν έλευθερίαν αυτού.

ΠΟΙΗΣΙΣ.
Α. ΣΟΛΟΜΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΑΣΜΑΤΑ (α)
— 0 —
Τ Ο Κ Α Λ Ο Κ Α Ι Ρ Ι .
— 000 —
Τώρα ή άνοιξις μίς έκρυψ
Τ' άνθηρά τή ώραία της δώρα,

(*) Έκ του άπανω ούτω λέγουσι σήμερον οι Αθηναίοι τήν βενεϊάν. Αξίς ώραία και άγκυαιότητα, αξία να θησαυρισθή εις τή λιμένα.

Και προβαίνει άστα χοφόρα
Του καλοκαιριού ή αύγή.

Και από κάτω από τον ήλιον
Τόσον του ήμιου ή λαύρα αυξήρει,
Που εις τήν βάσβαρη Κυρήνη
Μόλις είναι ή λαύρα αύτη.

Τώρα πλέον τή γλυκοχάραγμα
Η δροσιά δέν συντροφεύει,
Χόρτο ούτ' άνθη θεραπεύει
Μήτε μια σταλαγματιά.

Πλέον δέν σφρει ο βράξ τό ρεύμα
Εις τήν γήν δπου διψάει,
Και σκαυμένη άγαλητάει
Τά καρπούρονα νερά.

Τήν φαγδ κυτάζει ο ήλιος
Μπουχωμένη χλωμασμένη,
Που είδα ο Μάξς ξαλαρευμένη
Εις τή γούλα εις τήν μορφή.

Και εις τήν γήν τήν μητρικήν της
Σκιά άλλήν δέν άφίρει,
Μήτε σκιά του βράκος δίρει
Που τής έδουσε τροφή.

Ήδραμέρας στήθια πρόσωπο
Πάνω εκεί στα θερισμένα
Με τή μέλη έκαλωμένα
Νά, κοιμάται ο θεριστής.

Πάνει, και τί' ύρωτας που τρέχουν
Από πάνω του γυμνήν
Η βοσκούλα έρωτημένη
Του σφουγγίσει παρευθός.

Κέεται στήν γήν τήν άκαρπον
Τό σκυλι και άδυναμξει,
Και πατέ του δέν γαυγίσει
Στον αυθέτη του κοτά.

Αλλά τή έρηδ λαργή
Πολεμάει τή ευρωσάνη
Πέρει άέρδες κ' εργάνει
Δαχαρισάματα συγνά.

Κιός ο ταύρος που ποιμένες
Νήμρες του χαιε καμάρι
Με τή κέρατό αντίβρει
Εις τή δέσφρη δυνατά.

Τώρα άργός κοιτάει μουγγριζει
Στου αυλακιού τήν πρασιτάδα,
Και με μούγγρισμα ή γελάδα
Αποκρίται έρωτικά.

Τά πετούμενα ήσυχάσαν
Μελωδίας δέν άσκήσαν
Τό γλυκόφαρο τ' άνθών,
Αλλά ο τέλειξας λαλει.

Και τή ενδύματα τή νέα
Δελχουν τή παλιά τή γούλα,
Απλωμένα εις τή γραξίδια
Προς τον ήλιο έχουν στολή.

Τής ήμέρας τής μακρίας
Εις τήν καθσα ως και τή μαύρα,
Και τή ψύρα από τήν λαύρα
Έχουν κύματά αστά.

Και από τ' άντρα τους δέν βγαίνουν
Με τή πέλαγο τή τρέχουν,
Αλλά οικία σταίς πέτραις έχουν,
Και εις τή γούλα τή μικρά.

Η ΑΝΟΙΞΙΣ.

Απ' τήν άνοιξη που έγύρισε
Ούρανός και γής ευφάνθη,
Με τή χόρτο και με τ' άνθη
Παύει ο ξεθυρος τερπνά.

(*) Και τή χόρτο πρασιλίσει,
Μόν' ο ήμέρα δέν γυρίσει
Τής καρδιάς ή σιγαλιά.

Ηλιον άκείρα καθαρώτατη
Του βουτού τή χιόνια λύνει,
Που τή νεο του ξεφυτρώει
Πράσιν' ένδυμα λαμπρό.

Τό σιγδ τή κυματάει
Εις ταις άρες του φλοισβίσει,
Και τή άνθοδροσοτάλλει
Με τ' άκοιμητα νερά.

Τό ισχυρό τή δένδρο που ιδαν
Σταθερό καιρό και χόρτοι,
Τά κλωάρια फैλαγρόρει
Από τή χιόνια τή δακρηά.

Παγτού ιδού ξεπυτουν και τρέμουν
Αρθια χιλια από τή χιόνια,
Που εις άκείρατα εις τή χρώμα
Απ' τ' άλλέρια τή σκληρά.

Νά, τή χειλιόρι έγύρισε
Που τή πέλαγο περιάει,
Κ' είδα πάλε οικόδομαί
Τήν γλυκιά του τή φολιά.

(*) Λίπει ο πρώτος στίχος.

Κ' ἐκεῖ ποῦ μὲ τὴν πτερόθυγα.
Τρέχει δὲ λήγωρα καὶ ἰδμεν,
Προσοχὴ καμμία δὲν κάμνει
Εἰς ὅποιον τὸ κυνηγᾷ.

Ἡ βοσκοῦλα ἐρωτεύεται,
Πάει σ' τὸ μῆμα τὰ κοιτάζει,
Διὰ τὰ βάλια ὄρατα σὲ τάξει,
Τὰ ξανθὰ τῆς τὰ μαλὰ.

Νὰ βοσκοῦν ὄχαιρον τὰ πρόβατα,
Τώρα πλέον δὲν μένσκουν ἄλλοι,
Ἡ ψαράδες σὺν ἀκρογιάλι,
Ἡ διαβάτες σὴν οἰκίᾳ.

Ὡς καὶ δ' αὐτῆς ὁ γυμνάσιος
Σ' τὴν πατρίδα του εὐνοήχθη,
Διατὶ ὁ μῦθος ἐταράχθη
Ἀπὸ γουσκοβιλασιῶν.

Βλέποντας σιγὴ τὸ κῆμα
Ἄγει τὸ πλοῖον καὶ δὲν φοβάται,
Καὶ οὐδὲ πλέον ξαναθυμᾶται
Πῶς ἐφουσκώσε φρικτᾷ.

Λ Λ Λ Ο.

Πλέον δὲν ἐρχομαι εἰς τὸ βρέφος,
Ὡραϊστικὸς γεμάτο,
Σὰν τραγούδι δροσάτο
Ὅπου ἀνολγε αὐγερινό.

Ὅχι πλέον δὲν θέλω τὰ ἴθια,
Ὅτε ἂν ἐξαφρα ἀρχινῆση
Ἀσπὴρὰ τὰ τραγουδήση
Τῆς βοσκοῦλα εἰς τὸ βουρὸ.

Ὅτε ἂν φάλλωτας, τὸ ἰδοῦν
Τὸν πατέρα του τὰ δεῖξῃ,
Καὶ τὰ δάκρυα τὰ σφουγγίξῃ
Μὲ τὸ χέρι τὸ μικρὸ.

Μόνον ἂν τὸ πάρη ἢ Μοῖρα
Καὶ στερέψη ἐμὲ τὰ κλίνα,
Τότες ἐρχομαι καὶ δίω
Ἐνα φίλημα κ' ἐγώ.

Λ Λ Λ Ο.

Ὡσὰν γλυκύτερο
Δροσάτο ἀεράκι
Μέσα σὲ ἀνθρώποιο
Κεῖν τὸ παιδάκι
Τῆς ὑστερῆς εὐγαλῆ
Ἄγραπτοῦ.

Καὶ ἡ ψυχούλα του
Εἰς τὸν αἴρα
Γλήγορα ἀνίσταται
Ἐρὸς τὸν αἰθέρα

Σὰν λιανοτρέμουλη
Σπίθα μικρῆ.

Ὅλα τὴν κράνα
Ὅλα τ' ἀστέρια
Καὶ ἐκείνη ἐξάπλωσε
Δεῖλῃ τὰ χέρια
Διατὶ δὲν ἤξευρε
Σὲ ποῦ τὰ μῆρ.

Ἄλλα τὰ του ἔδοσε
Ἐνὰ ἀγγελάκι
Τὸ γιὰ ἀθάρτο
Στὸ μαγουλάκι,
Ποῦ ξάφνου ἐξέλαμψε
Σὰν τὴν αὐγή.

Λ Λ Λ Ο.

Καὶ μὲ βοσκοῦλα σὺν βουνῷ, ποῦ κάθεται καὶ κλάει,
Καὶ τὰ παρῆκοι ἢ οὐπὸς γλυκὰ τὰ ματαλῆι.
Ἐφίς μου ἐπέθανε ὁ βοσκὸς, καὶ τίσασαι εἰς τὸν ὄμο
Μοῦ τὸν ἰπῆρα τίσασαι ἴσθον ὑστερὸν τοῦ ὄμο.
Βραχύφωνα ὁ καλόγητος ἀνάδινε τὰ χεῖλα,
Τοῦ νεκροκρέβατου συχνὰ ἱστίζανε τὰ ἔθλα!
Θυμῶμαι ποῦ ἐκαθόμασθε ἀνάμα ἐκεῖ στὴ βρύση:
Ποῖος ἀπὸ μᾶς ἰλέγαμε, περισσότερο θὰ ἴσση;
Καὶ ἀγώνισα ποῖος ἀπὸ μᾶς περισσότερο θὰ ἴσση;
Ἐφίς κατ' ἐμᾶς ἰσοῦσε φρικτᾷ τὸ κοπαρῖο.
Τότες ὁ ἠγαπημένος μου ἰπέναξε ἀπὸ τὸ στήθος,
Καὶ τοῦ πᾶσι ἔχρει στὴν καρδίᾳ; κ' ἐκεῖνος δὲ μ' ἀποκρίθη:
Ἀστυχημένη συμφορὰ ποῦ τὸ χροσόμενο ἄσθη
Τῆς γῆρας μου τῆς τραφερῆς δὲ λήγωρα ἐμαρῆθη!
Ἢ θάνατε, λυπήσου με, λυπήσου με καὶ φθάσε,
Ἐν ἀναστίναγμα γλυκὸ μὲ φάινεται πῶς θάσει!
Μοῦ πᾶσι πῶς μεπᾶνικτα εἰς βάνουσι σὺν μνήμα,
Καὶ τὰ ὀδύσα τὸ βούχο μου γὰ τὸ στερρὸ σου ἰνέμα;
Φωνάζω, σκόζω δυνατὰ σὺν τᾶρον σου γυμνῆση,
Μὰ δὲν ἀκούει τὰς φωναῖς σὺν τᾶφο οἱ πωλαῖνοι.
Κεῖνοι ποῦ θὰ μὲ βέψουσι ἀκομῆ ἂν μ' ἀγαποῦνε,
Ἄς βάλουσι τὰ χεῖρα μας νικρὰ ν' ἀγκυλοσπῶν.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

—οοο—

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΙΝΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ παρερρήσαντα εἰς τὸ πρῶτον
Σημεικτῆς ἐπιγραφῆς ἀρθρῶν τὸ ἐν τῷ 183 φυλλάδιῳ.

Σελ. 333, στήλ. 1, στίχ. 1 ΕΚΑΙΔΟΜΕΝΩΝ
γρ. ΕΚΑΒΑΔΟΜΕΝΩΝ. Σελ. 334, στήλ. 1, στίχ. 8
ΠΡΥΤΝΕΙΟΝ γρ. ΠΡΥΤΑΝΕΙΟΝ. Στίχ. 19 Συκεῦ-
σιν γρ. Συκεῦσιν. Σελ. 335, στήλ. 2, στίχ. 11,
εἰς ἀγωγὴν, γρ. εἰσαγωγὴν. Σελ. 336, στήλ. 2 στίχ.
23. Σιγείων γρ. Σιγείων. Σελ. 337, στήλ. 1, στίχ. 3,
τοὺς Ἰπίους γρ. τὰς Ἰπίους. Σελ. 338, στήλ. 1,
στίχ. 1, γυφέλη γρ. γυφέλιον. Σελ. 339, στήλ. 1,
στίχ. 31, τὸ κατὰ τοῦ, γρ. τὸ τοῦ.